

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΕΚΔΟΣΗ: ΔΙΟΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ-ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ Ο ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ: Μ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ

ΠΑΤΡΩΝ 2006

Στη θύμηση του αγαστημένου μου πατέρα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6468
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ιστορική αναδρομή.....	1
Σύγχρονη εξέλιξη στην Ελλάδα και το Εξωτερικό.....	4
Ιαματικός Τουρισμός.....	5
Θεραπευτικός Τουρισμός	
Θερμαλισμός	
Τουρισμός Υγείας	
Η περίπτωση της Ελλάδας.....	8
Πλεονεκτήματα	9
Χαρακτηριστικά της Ελληνικής Αγοράς.....	11
Κατευθύνσεις πολιτικής για την ανάπτυξη του τομέα.....	13
Φορείς διαχείρισης και ανάπτυξης ιαματικών πηγών.....	16
Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού	
Δράση ΕΟΤ για ανάπτυξη Ιαματικού Τουρισμού.....	17
Καινοτομικό Διακρατικό Πιλοτικό Πρόγραμμα Τουρισμού Υγείας.....	18
Προδιαγραφές Υδροθεραπευτηρίων.....	19
Βελτίωση υπάρχουσας υποδομής	
Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων	
Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης.....	20
Συμπέρασμα-προοπτικές	
Νομοθετικό Πλαίσιο.....	21
Ιαματικές Πηγές.....	22
Ιατρική περίθαλψη.....	24
Προστατευτική περιοχή.....	26
Λουτροπόλεις.....	27
Κέντρα θαλασσοθεραπείας.....	28
Ιαματικά Λουτρά.....	30
Θεραπευτική ενέργεια των Ιαματικών Νερών.....	34
Ποσιθεραπεία.....	36
Ιαματικά νερά και γυναικολογία.....	40

Ιαματικά νερά και αναπνευστικές παθήσεις.....	41
Ερεθίσματα	
Θειούχα νερά.....	44
Ιαματικά νερά και καλλυντικά.....	46
Ιαματικός Τουρισμός Νομού Φθιώτιδας.....	47
Ιαματικές Πηγές Καμένων Βούρλων.....	48
Θεραπευτικές Ιδιότητες.....	50
Πηγές Κνήμιδος	
Θεραπευτικές Ιδιότητες	
Πηγή Ασπρονερίου.....	51
Πηγές Κονιαβίτη	
Ιαματικές Πηγές Θερμοπυλών.....	52
Θεραπευτικές Ιδιότητες	
Ιαματικές Πηγές Καλλιδρόμου.....	53
Θεραπευτικές Ιδιότητες	
Ιαματικές Πηγές Υπάτης.....	54
Θεραπευτικές Ιδιότητες.....	55
Εγκαταστάσεις	
Ιαματικές Πηγές Πλατυστόμου	
Θεραπευτικές Ιδιότητες.....	56
Ιαματικές Πηγές Δομοκού.....	57

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ-ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ. ΟΙ ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η χρήση των λουτρών ως μέσου για την καλή υγεία, την ευεξία και τη θεραπεία διαφόρων ασθενειών έχει τις ρίζες της στα βάθη της ιστορίας του τόπου μας. Στην Ελληνική μυθολογία αναφέρονται συχνά οι θαυματουργές θεραπευτικές ιδιότητες πολλών πηγών. Οι αρχαίοι Έλληνες ήταν από τους πρώτους που χρησιμοποίησαν τα λουτρά, τα οποία θεωρούνται και δείγμα του πολιτισμού τους και αποτέλεσαν τους πρώτους γιατρούς, φυσικούς, ιστορικούς και γεωγράφους που ασχολήθηκαν με τις πηγές και τα μεταλλικά νερά.

Από το 1.500 π.Χ περίπου οι Έλληνες χρησιμοποιούσαν τα λουτρά για την υγιεινή του σώματος. Αργότερα, κατά την εποχή του Κρητικού πολιτισμού είχε διαδοθεί ευρύτατα η χρήση των θαλάσσιων λουτρών. Εκτός όμως των ψυχρών λουτρών στις θάλασσες και τα ποτάμια, οι αρχαίοι Έλληνες χρησιμοποιούσαν και τα θερμά λουτρά, τόσο για την καθαριότητα όσο και για ανακούφιση από την κούραση.

Αρχικά τα λουτρά γίνονταν στα σπίτια των ευπόρων που διέθεταν ειδικά διαμορφωμένους χώρους με έναν ή περισσότερους λουτήρες. Την ομηρική εποχή η περιποίηση των φιλοξενούμενων στο λουτρό από τις θεραπεινίδες και την κόρη ή την σύζυγο του οικοδεσπότη αποτελούσε ένδειξη μεγάλης τιμής και θαυμασμού.

Τον 5^ο αιώνα π.Χ δημιουργήθηκαν και κοινά λουτρά, δημόσια και ιδιωτικά, τα λεγόμενα « βαλανεία », τα οποία ήταν υποχρεωτικό να υπάρχουν σε κάθε χώρο γυμνασίων των νέων, ενώ τον 13^ο αιώνα π.Χ τα λουτρά άρχισαν να αποτελούν μέρος της θεραπείας και της υγιεινής των ασθενών που επισκέπτονταν τα « Ασκληπιεία ».

Ο πρώτος παρατηρητής των ιαματικών πηγών ήταν ο Ηρόδοτος (484-410 π.Χ), ο οποίος περιγράφει κάποιες από αυτές και καθορίζει τη διάρκεια της λουτροθεραπείας σε 21 ημέρες. Ο Ιπποκράτης στο σύγγραμά του « Περί αέρων, τόπων, υδάτων » διαχωρίζει τα πόσιμα νερά σε ελώδη, σε όμβρια, σε προερχόμενα από απόκρημνα και υψηλά μέρη

και σε αυτά που προέρχονται από πετρώματα που, όπως λέει, αναβλύζουν θερμά και περιέχουν σίδηρο, χαλκό, άργυρο, χρυσό, θείο, άσφαλτο και νίτρο. Ακόμη, καθορίζει την επίδραση των θερμών και ψυχρών λουτρών στο σώμα και τις παθήσεις για τις οποίες ενδείκνυται.

Ο Αριστοτέλης περιγράφοντας τους σεισμούς εξηγεί τη δημιουργία των πηγών της Αιδηψού ενώ ο Στράβων περιγράφει την ανάβλυση των πηγών των Θερμοπυλών και των Μεθάνων.

Κατά τη ρωμαϊκή εποχή η χρήση των ιαματικών πηγών γνώρισε μεγάλη άνθηση και τότε χτίστηκαν τα πρώτα ειδικά κτήρια για λουτρά, οι Θέρμες.

Στην περίοδο του Βυζαντίου ο Ορειβάσιος ασχολήθηκε με τα θαλάσσια λουτρά και τα αμμόλουτρα όπως και ο Παύλος ο Αιγινήτης, ο οποίος ήταν και ο τελευταίος εκπρόσωπος της ελληνικής ιατρικής. Ο Γαληνός, τον 2^ο μ.Χ αιώνα, αναφέρει τις θεραπευτικές ιδιότητες του ατμού στις παθήσεις του αναπνευστικού, ενώ το 900 μ.Χ ο Ιουστινιανός κατασκεύασε ένα κτήριο λουτρών στις πηγές του Λαγκαδά.

Από την εποχή του Μεσαίωνα μέχρι τον 15^ο αιώνα η λουτροθεραπεία με ιαματικά νερά δεν έχει να παρουσιάσει καμία πρόοδο. Εξαιρεση αποτελεί το Υδροθεραπευτήριο της Κύθνου που δημιουργήθηκε επί βασιλείας του Όθωνα. Το 1480 παρουσιάζεται το πρώτο γερμανικό βιβλίο για τα λουτρά και το 1498 η πρώτη ιταλική επιστημονική μελέτη για τα μεταλλικά νερά. Τον 16^ο αιώνα μπαίνουν γιατροί στις ιαματικές πηγές της Γαλλίας και εμφανίζονται σημαντικές μελέτες, ενώ τον 17^ο αιώνα μεγάλη έκταση παίρνει η ποσιθεραπεία.

Από τον 19^ο αιώνα αρχίζει πια μια σταθερή εξέλιξη στις ιαματικές πηγές της Ευρώπης, λόγω και της ανάπτυξης των συγκοινωνιών και ιδιαίτερα του σιδηροδρόμου. Σε αυτόν τον αιώνα οργανώνεται και ο υδροκλιματολογικός κλάδος της ιατρικής και αρχίζει πλέον η επιστημονική ανάλυση των πηγών μέσω της χημείας, της φυσικής, της γεωλογίας και της βιολογίας. Αρχίζει παράλληλα το ενδιαφέρον από τη μεριά των διοικούντων για τις πηγές και τον τουρισμό.

Στην Ελλάδα, μετά την τουρκοκρατία, η κυβέρνηση του Καποδίστρια έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις πηγές και έστειλε στην Κύθνο επιτροπή ιατρών για τη χημική ανάλυση του νερού των πηγών της. Από τότε ακολούθησαν αρκετές χημικές αναλύσεις των διαφόρων

πηγών. Ο χημικός Περτέσης ήταν αυτός που μελέτησε την φυσικοχημική σύσταση των μεταλλικών νερών των περισσότερων πηγών της Ελλάδος.

Το 1927 το κράτος, αποβλέποντας στην πληρέστερη μελέτη των ιαματικών πηγών, συνέστησε κλάδο μόνιμων υδρολόγων γιατρών και μέχρι το 1940 προσελήφθησαν δώδεκα και τοποθετήθηκαν στις κυριότερες ιαματικές πηγές της χώρας, ενώ το 1938 συστήθηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών έδρα Κλινικής Υδροθεραπείας και Ιατρικής Κλιματολογίας.

Ουσιαστικά, η οργάνωση των ιαματικών πηγών της Ελλάδας άρχισε στις αρχές του αιώνα μας. Το 1918 συστήθηκε υπηρεσία ιαματικών πηγών στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και το 1936 οι ιαματικές πηγές περιήλθαν στην αρμοδιότητα του υφυπουργείου Τύπου και Τουρισμού. Το 1945 πέρασαν στη Γενική Γραμματεία Τουρισμού και από το 1950 ανήκουν στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ).

Το 1983 ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας με στόχο οι ιαματικές πηγές να περιέλθουν στην αρμοδιότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης, να αξιοποιηθούν τα θερμομεταλλικά νερά της χώρας και να αναπτυχθεί ο θεραπευτικός τουρισμός.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο όμως, η φαρμακοβιομηχανία γνώρισε μεγάλη άνθιση και αυτό ώθησε τους ανθρώπους στην εύκολη λύση των φαρμάκων για την αντιμετώπιση και των πιο απλών ασθενειών, με αποτέλεσμα το ενδιαφέρον για τις ιαματικές πηγές να ατονήσει και να γίνουμε η χώρα με την υψηλότερη κατανάλωση φαρμάκων.

Η νέα τάση που παρουσιάστηκε στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια για επιστροφή σε έναν πιο φυσικό τρόπο διαβίωσης, διατροφής, συνθηκών ζωής γενικότερα και προστασίας της φύσης, οδήγησε τόσο στην επιστροφή σε φυσικές μεθόδους θεραπείας όσο και στην ανάπτυξη ήπιων και φιλικών προς το περιβάλλον μορφών τουρισμού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση στην επικαιρότητα των ιαματικών πηγών ως μέσου για τη θεραπεία διαφόρων ασθενειών και τη βελτίωση της υγείας, αλλά και ως τουριστική δραστηριότητα που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και οργάνωση.

Η εξέλιξη των Ιαματικών Πηγών είναι στενά συνδεδεμένη με τις αντιλήψεις της Ιατρικής Παθολογίας. Σε εποχές όπου η ιατρική επιστήμη

εφαρμόζει φυσικά μέσα θεραπείας των διαφόρων παθήσεων παρατηρούμε και ανάπτυξη των Ιαματικών Πηγών.

Στη σημερινή εποχή η Λουτροθεραπεία εξελίσσεται και λαμβάνει τη μορφή του Ιαματικού Τουρισμού, ο δε ασθενής γίνεται σταδιακά τουρίστας.

Η επαναληπτική μορφή που έχει η Υδροθεραπεία (ορισμένος αριθμός λούσεων σε ορισμένο χρονικό διάστημα) έως ότου ολοκληρωθεί η θεραπεία, θέτει στη διάθεση του ασθενούς πολύ χρόνο και για άλλες δραστηριότητες. Έτσι δημιουργήθηκαν τα θέρετρα του Ιαματικού Τουρισμού (SPA) που συνδυάζουν εκτός της υγείας και την ψυχαγωγία.

Ο Τουρισμός Υγείας ο οποίος συνεχώς εξελίσσεται, σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες περιλαμβάνει όλες τις υπηρεσίες που έχουν σχέση με την υγεία όπως τον ιατρικό έλεγχο, την ειδική διαιτητική, την θεραπεία με βιταμίνες, τις βοτανοθεραπείες, την γυμναστική, τις ειδικές θεραπείες όπως αντικαπνική, θεραπεία του άγχους, ψυχοθεραπεία, χαλάρωση, εκμάθηση ύπνου, έρευνα της σωστής γραμμής του σώματος κ.λ.π.

Τα Κέντρα Υδροθεραπείας σήμερα κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες. Στα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού (SPA), από το όνομα της πόλης του Βελγίου όπου και λειτούργησε επιτυχώς το πρώτο οργανωμένο κέντρο και στα Κέντρα Τουρισμού Υγείας, όπου το τουριστικό θέρετρο έχει όλες τις εγκαταστάσεις και έχει αναπτύξει και επεκτείνει τις δραστηριότητες του, ώστε το προσφερόμενο προϊόν, εκτός της θεραπείας να έχει ως σκοπό περισσότερο την ξεκούραση – αναψυχή.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Ο τουρισμός θεωρείται διεθνώς σημαντικός τομέας της Οικονομίας τόσο για τα συναλλαγματοφόρα οφέλη του όσο και για τον ανθρωποκεντρικό του χαρακτήρα. Ιδιαίτερα για την Ελλάδα, είναι αποφασιστικός παράγοντας διαμόρφωσης του Εθνικού Προϊόντος με καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας.

Με αυτό το δεδομένο ο σχεδιασμός της πολιτικής μας σήμερα στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό της τουριστικής μας ταυτότητας με αποφασιστική αλλαγή κατεύθυνσης προς τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού π.χ. συνεδριακός, ορειβατικός, θεραπευτικός, κ.λ.π.

Η εξέλιξη των ιαματικών πηγών πέρασε από πολλά στάδια πριν καταλήξει να θεωρείται εναλλακτική μορφή τουρισμού με σημαντική οικονομική αλλά και κοινωνική σημασία. Αντίστοιχη εξέλιξη υπάρχει και στην ορολογία αλλά και στην ουσία των ειδών τουρισμού που συμπεριλαμβάνουν ή θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν την χρήση των ιαματικών πηγών στο « πακέτο » τους. Θεωρούμε λοιπόν απαραίτητο να προσπαθήσουμε να δείξουμε και αυτήν την εξέλιξη, δίνοντας κάποιες διευκρινήσεις.

Ιαματικός Τουρισμός

Η πορεία του μέχρι τώρα στη χώρα μας δείχνει ότι απευθύνεται κυρίως σε άτομα τρίτης ηλικίας και συνταξιούχους – συνήθως ασθενείς – οι οποίοι πηγαίνουν στις ιαματικές πηγές κατόπιν ιατρικής πλέον προτροπής, με σκοπό κυρίως να υποβοηθηθεί η φαρμακευτική αγωγή του γιατρού. Σε κάποιες περιπτώσεις ο λόγος επίσκεψης μπορεί να είναι η πρόληψη και όχι απαραίτητα η θεραπεία.

Θεραπευτικός Τουρισμός

Ο θεραπευτικός τουρισμός είναι μία επιλεκτική μορφή τουρισμού με σημαντικά οικονομικά πλεονεκτήματα. Είναι η μορφή τουρισμού που υφίσταται τις λιγότερες αρνητικές επιδράσεις από τυχόν δυσμενείς συγκυρίες και μπορεί να δώσει δωδεκάμηνη τουριστική περίοδο.

Απευθύνεται κυρίως σε ασθενείς οι οποίοι εκτός από λούσεις σε ιαματικές πηγές ακολουθούν και άλλες φυσικές μεθόδους θεραπείας όπως εισπνοθεραπείες, αεροθεραπείες, θαλασσοθεραπείες, ρινοπλύσεις, πηλοθεραπείες, κινησιοθεραπείες κ.λ.π.

Θερμαλισμός

Πρόκειται για όρο ο οποίος επικράτησε στο σχετικό διεθνές σεμινάριο της Πορτογαλίας το 1992. Εισάγει ένα νέο πνεύμα στη μέχρι τώρα γνωστή πρακτική και δεν απευθύνεται πλέον μόνο στους ασθενείς και στην τρίτη ηλικία, αλλά σε όλο τον κόσμο που ενδιαφέρεται για τη διατήρηση της καλής του υγείας και της φυσικής του κατάστασης.

Τουρισμός Υγείας

Αποτελεί έναν από τους πλέον σύγχρονους τρόπους διακοπών που βρίσκει ολοένα και περισσότερους θαυμαστές. Ο μέσος όρος ηλικίας των

συμμετοχόντων πέφτει σημαντικά ενώ το οικονομικό τους επίπεδο ανεβαίνει. Περιλαμβάνει ένα πλήθος δραστηριοτήτων που απευθύνονται σε ανθρώπους που ακολουθούν – συστηματικά ή όποτε τους δίνεται η ευκαιρία – έναν φυσικό τρόπο ζωής προσέχοντας τη διατροφή τους, την υγεία τους και τη φυσική τους κατάσταση. Οι πελάτες αυτής της κατηγορίας λόγω της γενικότερης στάσης ζωής που ακολουθούν, απαιτούν και στη διάρκεια των διακοπών να βρουν δραστηριότητες και εγκαταστάσεις που να ταιριάζουν με αυτή τη φιλοσοφία. Γι' αυτό τον λόγο επιλέγουν προορισμούς και επιχειρήσεις με την ανάλογη υποδομή.

Η γενικότερη αυτή στάση για έναν πιο υγιεινό τρόπο ζωής, περιορισμό της φαρμακοθεραπείας, προσεκτικότερη διατροφή, αθλητισμό και αγάπη για το περιβάλλον, δημιούργησε την ανάγκη για όλο και περισσότερες τουριστικές επιχειρήσεις να αρχίσουν να προσανατολίζονται προς αυτή την κατεύθυνση και να εντείνουν την προσφορά ανάλογων υπηρεσιών. Άρτια εξοπλισμένα γυμναστήρια, αίθουσες αισθητικής, μασάζ, σάουνα, προγράμματα υγιεινής διατροφής και προγράμματα γυμναστικής για διάφορες ηλικίες είναι μερικές από τις υπηρεσίες στις οποίες τα ξενοδοχεία έχουν αρχίσει να δίνουν όλο και περισσότερη σημασία.

Η αυξητική πορεία της τάσης αυτής οδήγησε και στην κατασκευή εξειδικευμένης υποδομής. Δημιουργήθηκαν έτσι οι Φάρμες Υγείας. Θα έλεγε κανείς ότι πρόκειται για κάτι μεταξύ υπερσύγχρονων ιατρικών κέντρων και ξενοδοχείων πολυτελείας. Βρίσκονται συνήθως σε περιοχές υψηλού φυσικού κάλλους που συνδυάζουν τις άριστες κλιματολογικές συνθήκες που προσφέρει η φύση (ιαματικές πηγές, γεωθερμικές πηγές, σπήλαια, θάλασσα, δάση, θερμομεταλλικές πηγές κ.λ.π.).

Προσφέρουν όλο το σύγχρονο εξοπλισμό ενός ιατρικού κέντρου με το επιστημονικό προσωπικό, γιατρούς, νοσοκόμες, φυσιοθεραπευτές, διαιτολόγους, αισθητικούς κ.λ.π., ενώ παράλληλα διαθέτουν όλα τα τμήματα ενός σύγχρονου πολυτελούς ξενοδοχείου με το ανάλογο προσωπικό. Ικανοποιούν δε ένα ευρύ φάσμα απαιτήσεων, από σεμινάρια για το πώς θα χάσει κανείς το περιττό του βάρος ή περιποίηση προσώπου με προϊόντα της φύσης, μέχρι γενικό ιατρικό έλεγχο και θεραπεία χρόνιων προβλημάτων.

Πολλά κέντρα Τουρισμού Υγείας λειτουργούν σήμερα στην Κεντρική Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Ελβετία, Αυστρία, και λιγότερο στο Βέλγιο, Ισπανία, Πορτογαλία, Ολλανδία, Φιλανδία, Σουηδία.

Τα συναντούμε επίσης στις πρώην Ανατολικές χώρες όπου ο ιαματικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας τους π.χ. Ουγγαρία, Τσεχοσλοβακία, Ρωσία. Εκεί ο ιαματικός τουρισμός θεωρείται αναπτυγμένος τομέας εφόσον διαθέτει 100-120 τέτοια οργανωμένα κέντρα με πλήρη εξοπλισμό και υποδομή και γύρω στις 350 ιαματικές πηγές με εγκαταστάσεις.

Στο χώρο της Μεσογείου εκτός της Ιταλίας, Ισπανίας, Ελλάδας και Πορτογαλίας ιαματικό τουρισμό και τουρισμό υγείας έχουν επίσης αναπτύξει το Ισραήλ, η Τουρκία, η Τυνησία, το Μαρόκο και η Κύπρος.

Σήμερα οι λουτροπόλεις αυτές προσελκύουν νέους και άτομα όλων των ηλικιών, εκτός των άλλων και λόγω της στροφής προς τις παραδοσιακές μορφές φυσικής θεραπείας που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια. Οι φυσικοί τρόποι θεραπείας ή όπως λέγεται της αφαρμάκου ιατρικής κερδίζουν συνεχώς έδαφος με τα νέα δεδομένα, δηλαδή το άγχος της καθημερινής ζωής, το κάπνισμα κ.λ.π., που θεωρούνται υπεύθυνα για τις περισσότερες ασθένειες και το πρόωρο γήρας. Σημειώνεται εδώ ότι στη Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, η προληπτική ιατρική στηρίζεται σε σημαντικό βαθμό στην υδροθεραπεία από τις μικρές ηλικίες.

Τα πακέτα διακοπών προορισμού σε αυτά τα κέντρα συνδυάζονται τις περισσότερες φορές και με προσφορά άλλων τουριστικών υπηρεσιών αναψυχής, πολιτιστικών δραστηριοτήτων της υψηλής κοινωνικής ζωής (όπως κινηματογράφο, θέατρο, φεστιβάλ μουσικής κ.λ.π.), γιατί απευθύνονται όχι μόνο σε ασθενείς αλλά και στους συνοδούς των ασθενών, καθώς και σε άλλους επισκέπτες συνήθως ανωτέρου εισοδηματικού επιπέδου. Εξάλλου, απαιτείται η μακρά παραμονή των ατόμων σε αυτά τα θέρετρα, μεγαλύτερη από τα συνήθη, προκειμένου να φανούν τα αποτελέσματα μιας ορισμένης θεραπείας στην οποία υποβάλλονται, ιδίως αν πρόκειται για ειδικές θεραπείες (όπως αντικαπνική, θεραπεία του άγχους, ψυχοθεραπεία, κινησιοθεραπεία, χαλάρωση, διαιτητική, εκμάθηση ύπνου, έρευνα της σωστής γραμμής - στάσης του σώματος, αισθητικής κ.λ.π.). Επομένως η αναγκαστική παραμονή των επισκεπτών για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα στα κέντρα του τουρισμού υγείας απαιτεί να δημιουργηθεί όχι μόνο η κατάλληλη ατμόσφαιρα για την χαλάρωση και την αναζωογόνηση του οργανισμού αλλά και η δημιουργία άλλων δραστηριοτήτων και τόπων έλξης των τουριστών που θα τους απασχολούν κατά τις ελεύθερες ώρες.

Έτσι δημιουργούνται συγκροτήματα που διαθέτουν όλη τη γενική και ειδική υποδομή και το κατάλληλο περιβάλλον που απαιτείται για τον τουρισμό μακράς παραμονής, όπως πάρκα πρασίνου, κήποι, ποταμοί, λίμνες, κλινικές, κέντρα θεραπείας, κατάλληλος εξοπλισμός, ειδικευμένοι γιατροί, στέγαση σχετική με τη θεραπεία, ελεγχόμενη διαίτα κ.λ.π., που βοηθά στην αποκλειστικότητα της συγκεκριμένης θεραπείας.

Ένα άλλο θέμα που θεωρείται πολύ σημαντικό είναι ο τομέας έρευνας αγοράς και ανάπτυξης των πωλήσεων του τουρισμού υγείας. Ορισμένες χώρες όπως η Αυστρία, η Ελβετία, η Γαλλία κ.λ.π., έχουν προχωρήσει στο θέμα της έρευνας αγοράς και της διαφήμισης και προσφέρουν σε συνεργασία με τις εθνικές τους αεροπορικές εταιρείες πακέτα διακοπών για την ομορφιά και την καλή φυσική κατάσταση στα κέντρα υγείας που αποτελούνται από συγκροτήματα ξενοδοχείων με θερμά λουτρά και όλη την υποδομή (γήπεδα τένις, χώρους αθλητισμού κ.λ.π.) σε περιβάλλον ιδανικό, με πάρκα πρασίνου για θεραπεία και ξεκούραση. Τα τουριστικά αυτά πακέτα διακινούνται από ειδικούς τουριστικούς πράκτορες σε διεθνή κλίμακα και απευθύνονται συνήθως σε πελατεία υψηλού εισοδηματικού επιπέδου.

Βέβαια υπάρχει και η εξειδίκευση των κέντρων αυτών ανάλογα με το χαρακτηρισμό και τη θερμοκρασία των ιαματικών τους νερών και την υποδομή που διαθέτουν, το κλίμα κ.λ.π. Για παράδειγμα άλλα προσφέρονται για λουτροθεραπεία, ιδίως αυτά που βρίσκονται κοντά στη θάλασσα, άλλα για κλιματοθεραπεία κ.λ.π.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Ελλάδα είναι πλούσια σε ιαματικές πηγές με νερά που έχουν ποικίλη φυσικοχημική σύσταση και ενδείκνυνται για εφαρμογή στη σύγχρονη φυσική υδροθεραπεία. Σε όλες τις ιαματικές πηγές που λειτουργούν στην Ελλάδα συναντάται η μορφή της θεραπείας και σε αρκετές από αυτές και η προσφορά υπηρεσιών που έχουν σχέση με την αναζωογόνηση του οργανισμού. Τα κέντρα δηλαδή που λειτουργούν στην Ελλάδα, είναι κέντρα ιαματικού τουρισμού και κάποια τείνουν να γίνουν κέντρα τουρισμού υγείας.

Μορφές υδροθεραπείας που εφαρμόζονται στην Ελλάδα είναι :

- Η λουτροθεραπεία και η πηλοθεραπεία
- Η ποσιθεραπεία
- Η εισπνοθεραπεία

Η Υδροθεραπεία μπορεί να είναι εσωτερική ή εξωτερική. Η εσωτερική υδροθεραπεία περιλαμβάνει την ποσιθεραπεία, την εισπνοθεραπεία και τις ρινικές, στοματικές, γυναικολογικές πλύσεις. Η εξωτερική υδροθεραπεία περιλαμβάνει την λουτροθεραπεία και την πηλοθεραπεία.

Σε ορισμένες από τις ιαματικές πηγές στην Ελλάδα που έχουν σύγχρονο εξοπλισμό, εφαρμόζονται οι νέες μέθοδοι λουτροθεραπείας όπως υδρομαλάξεις, ασκήσεις γυμναστικής, φυσιοθεραπεία κ.λ.π.

Πλεονεκτήματα

Μερικά από τα οφέλη, από την ανάπτυξη του Ιαματικού Τουρισμού σε μία χώρα όπως η Ελλάδα :

- Πρόκειται για μια μορφή τουρισμού η οποία αναπτύσσεται σε όλη τη διάρκεια του χρόνου, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Υφίσταται τις λιγότερες αρνητικές επιδράσεις από τυχόν δυσμενείς διεθνείς οικονομικές συγκυρίες
- Με δεδομένο ότι οι περισσότερες ιαματικές πηγές της Ελλάδας βρίσκονται έξω από τα μεγάλα αστικά κέντρα και ότι, επιπλέον, πολλές από αυτές δεν είναι σε ιδιαίτερα τουριστικές περιοχές, η ανάπτυξή τους θα τονώσει και τη γενικότερη τουριστική κίνηση της περιοχής
- Θα συμβάλλει επίσης στην αύξηση των θέσεων εργασίας τόσο σε ιατρικό προσωπικό όσο και σε ξενοδοχειακό
- Αποτέλεσμα της ανάπτυξης θα είναι η συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού αλλά και η συγκράτηση του τουριστικού ρεύματος των Ελλήνων, οι οποίοι όσο δεν βρίσκουν την κατάλληλη υποδομή αναγκάζονται να στρέφονται σε γειτονικές χώρες περισσότερο οργανωμένες
- Σε πολλές περιπτώσεις, λόγω των απαιτήσεων της θεραπευτικής αγωγής, είναι αναγκαία η συστηματική επίσκεψη σε τέτοια κέντρα και πηγές, γεγονός που συμβάλλει στη δημιουργία μόνιμης – επαναλαμβανόμενης πελατείας

Υπάρχουν όμως και αμφισβητήσεις για την αξία του θερμαλισμού ως θεραπευτικής μεθόδου που μαζί με τον ανταγωνισμό των άλλων κέντρων οδηγούν σε φθίνουσα διαχρονική τάση του αριθμού των ατόμων που προσέρχονται στα ιαματικά κέντρα. Αναλυτικότερα οι παράγοντες αυτοί αποδίδονται κυρίως :

- Στον μεγάλο ανταγωνισμό ανάμεσα στα κέντρα τουρισμού υγείας και στα άλλα τουριστικά θέρετρα που βρίσκονται στις παραλίες ή στα όρη των χωρών του εξωτερικού και προσφέρουν φθηνότερα πακέτα διακοπών με εναλλακτικές ευκαιρίες αναψυχής
- Στις νέες μεθόδους που εφαρμόζουν οι φαρμακοβιομηχανίες για την χημική θεραπεία των ασθενειών με τη χρήση φαρμάκων και το χαρακτηρισμό της υδροθεραπείας ως απαρχαιωμένης μεθόδου. Στην Αμερική και την Αγγλία οι γιατροί είναι τελείως αρνητικοί για την αποτελεσματικότητα της υδροθεραπείας ως θεραπευτικής μεθόδου ενώ στις άλλες χώρες υπάρχει μια ενδιάμεση κατάσταση
- Στην απροθυμία του ιατρικού σώματος να αναγνωρίσει την υδροθεραπεία ως ιατρική μέθοδο
- Στην παραμελημένη εκπαίδευση της υδρολογίας που δεν διδάσκεται συστηματικά στα περισσότερα πανεπιστήμια

Η Διεθνής Οργάνωση θερμαλισμού λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω εισήγαγε το 1974 νέες αρχές και όρους για το χαρακτηρισμό των θεραπευτικών ιδιοτήτων των ιαματικών νερών και για την ταξινόμηση των θερμών πηγών.

Είναι σημαντικό, όπως αναφέρει η παραπάνω Οργάνωση, ότι ο θερμαλισμός δεν είναι ανταγωνιστικός στις θεραπείες με φάρμακα αλλά συμπληρωματικός στην κλινική και χειρουργική, αφού μπορεί να προσφέρει στον ασθενή π.χ. ενός ατυχήματος την ανακούφιση και φροντίδα που χρειάζεται για να επανέλθει στην κανονική ζωή.

Όμως, η αναγνώριση της υδροθεραπείας ως ιατρικής θεραπευτικής μεθόδου από τον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης σε πολλές χώρες, ιδίως της Ευρώπης, οδήγησε σε μία αυξημένη ζήτηση των κέντρων του ιαματικού τουρισμού.

Η σημαντική αυτή αύξηση στη ζήτηση των προϊόντων που προσφέρονται στα κέντρα του τουρισμού υγείας που παρατηρήθηκε

τελευταία, αποδίδεται στη στροφή των ατόμων προς τις παραδοσιακές μεθόδους θεραπείας, όπως προαναφέρθηκε, αλλά και στην αυξανόμενη έμφαση που δίδεται από πολλούς στην κατ' επανάληψη επανάκαμψη του οργανισμού που επιτυγχάνεται με την σωματική άσκηση και δοκιμασία και τις ειδικές θεραπείες που ακολουθούνται σε καθαρό και υγιεινό περιβάλλον ενός κέντρου τουρισμού υγείας.

Αυτό είχε ως συνέπεια ο κλάδος του τουρισμού υγείας να προσελκύσει αρκετές επενδύσεις και σημαντικά κεφάλαια του ιδιωτικού τομέα για την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των κέντρων αυτών, ώστε να προσαρμοστούν στις σύγχρονες απαιτήσεις του τουρισμού υψηλών προδιαγραφών όπως χαρακτηρίζεται ο τομέας αυτός.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Στην Ελλάδα, οι θεραπευτικές ιδιότητες ορισμένων πηγών ήταν γνωστές από την αρχαιότητα και μάλιστα συνδεδεμένες με την ιστορία του τόπου όπου βρίσκονται, όπως της Αιδηψού, των Θερμοπυλών, Ικαρίας, κ.λ.π. Η αξιοποίηση και η βαθμιαία οργάνωση των ιαματικών πηγών της χώρας άρχισε από τις αρχές του παρόντα αιώνα. Οι πρώτες πηγές που αναπτύχθηκαν ήταν της Υπάτης, της Αιδηψού, της Κύθνου, της Κυλλήνης, του Λουτρακίου, του Καϊάφα και ακολούθησαν οι υπόλοιπες πηγές, οι περισσότερες από τις οποίες ήταν πηγές Τουριστικής Σημασίας. Οι περιοχές πολλών από τις πηγές αυτές λόγω κυρίως της γειννιάσής τους με την θάλασσα εξελίχθηκαν σε μεγάλες λουτροπόλεις, οι οποίες δέχονται επιπλέον των λουομένων στις ιαματικές πηγές και μεγάλο αριθμό παραθεριστών.

Η ζήτηση για τον ιαματικό τουρισμό στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα, ιδίως στις μεγάλες λουτροπόλεις. Το μεγαλύτερο ποσοστό των λουομένων προσέρχεται κατά πρώτον το μήνα Σεπτέμβριο και ακολουθεί ο μήνας Αύγουστος, αντίθετα με ότι συμβαίνει στον υπόλοιπο τουρισμό του οποίου ο μήνας αιχμής είναι ο Αύγουστος. Από εκτιμήσεις προέκυψε ότι κατά την διάρκεια όλου του εξαμήνου Μάιος-Οκτώβριος που λειτουργούν συνήθως οι πηγές, το 40% των λούσεων κατά μέσο όρο πραγματοποιήθηκε κατά τον μήνα Σεπτέμβριο του έτους 1995 στις μεγάλες πόλεις, το άλλο 32% κατά τον μήνα Αύγουστο, το 20% περίπου κατά τον μήνα Ιούλιο, το 5% τον μήνα Οκτώβριο και μόλις το 3% τον μήνα Ιούνιο ενώ κατά τον μήνα Μάιο το αντίστοιχο ποσοστό ήταν ελάχιστο. Αντίθετα, για τις πηγές Τοπικής Σημασίας τα αντίστοιχα ποσοστά φαίνονται πιο εξομαλυσμένα, δηλαδή βρέθηκε ότι το ποσοστό των λούσεων που πραγματοποιήθηκε κατά τον

μήνα Σεπτέμβριο του 1995 αναλογούσε στο 30% του συνόλου των λούσεων όλου του έτους, το 25% κατά το μήνα Αύγουστο, το 15% κατά το μήνα Ιούλιο και 15% κατά το μήνα Οκτώβριο, το 10% κατά τον μήνα Ιούνιο και το υπόλοιπο 5% κατά το μήνα Μάιο. Η διαφορά αυτή που παρατηρήθηκε μεταξύ των πηγών Τουριστικής και Τοπικής Σημασίας περισσότερο αποδίδεται στον τόπο προέλευσης των λουομένων. Οι μικρές πηγές προτιμούνται περισσότερο από τον τοπικό πληθυσμό και λιγότερο από τον πληθυσμό της υπόλοιπης χώρας γιατί απαιτούν μικρότερη μετακίνηση των ατόμων ενώ τις μεγάλες λουτροπόλεις τις επισκέπτονται συνήθως άτομα από άλλα μέρη της Ελλάδας που συνδυάζουν την υδροθεραπεία με τις καλοκαιρινές διακοπές τους.

Ο μέσος όρος παραμονής των ατόμων είναι στις 13-14 ημέρες, δηλαδή περίπου ότι συμβαίνει και στον υπόλοιπο τουρισμό. Όσον αφορά την ηλικία και το φύλλο των λουομένων παρατηρείται ότι συνήθως είναι άτομα της τρίτης ηλικίας και οι γυναίκες αποτελούν μεγαλύτερο ποσοστό έναντι των ανδρών.

Η φθίνουσα πορεία του ιαματικού τουρισμού στην Ελλάδα οφείλεται στους ίδιους λόγους που παρατηρούνται και στο εξωτερικό, δηλαδή κυρίως στον ανταγωνισμό που προέρχεται από το χώρο της φαρμακοβιομηχανίας και την απροθυμία των γιατρών να αναγνωρίσουν την υδροθεραπεία ως ιατρική μέθοδο.

Επίσης σημαντικό ρόλο στην φθίνουσα πορεία του ιαματικού τουρισμού στην Ελλάδα έχει παίξει και η έλλειψη της σχετικής διαφήμισης και πληροφόρησης του κοινού από τα μέσα ενημέρωσης (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, περιοδικά κ.λ.π.) τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Από το χώρο της Κοινωνικής Ασφάλισης κάθε χρόνο επιδοτούνται προγράμματα που εξασφαλίζουν τη χρηματοδότηση δαπανών για υδροθεραπεία ενός σημαντικού αριθμού ασφαλισμένων.

Έτσι, από το ΙΚΑ κατά τα έτη 1995 και 1996 αποδόθηκαν οι δαπάνες για λουτροθεραπεία σε 58.660 και 59.204 ασφαλισμένους αντίστοιχα που αναλογούσαν στο 43,2% και 41,5% του συνολικού αριθμού των λουομένων. Την πλειοψηφία αυτών των ασφαλισμένων του ΙΚΑ αποτελούν οι συνταξιούχοι, κατά το 88%-90% και το υπόλοιπο 10-12% αφορά τους άμεσα ασφαλισμένους.

Επιχορηγήσεις υπήρξαν, σε μικρότερο βαθμό, και από άλλα ταμεία όπως της ΔΕΗ και των Τραπεζών. Αναλυτικότερα, κατά τα ίδια έτη 1995 και 1996 επιχορηγήθηκαν από τη ΔΕΗ 4.961 και 5.355 ασφαλισμένοι αντίστοιχα για υδροθεραπεία.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ

Ο Ιαματικός Τουρισμός είναι δυνατό να αποτελέσει και μέσο ξεκούρασης, αναζωογόνησης και ανανέωσης εκτός από μέσο θεραπείας. Έτσι από κοινού ο θερμαλισμός, η κλιματοθεραπεία, η θαλασσοθεραπεία και η πηλοθεραπεία που έχουν μεγάλη σχέση μεταξύ τους μπορούν να αποτελέσουν μορφές τουρισμού που θα συμβάλλουν στην πρόληψη, αποκατάσταση της υγείας, ξεκούραση, ομορφιά, δηλαδή ταυτόχρονη ανάγκη για διακοπές και θεραπεία σε ένα πρότυπο περιβάλλον. Οι ελληνικές λουτροπόλεις μπορούν να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν σε κέντρα τουρισμού υγείας, δηλαδή σε κέντρα θεραπείας που να είναι κέντρα αναψυχής και ηρεμίας για όλες τις ηλικίες, για τους περισσότερους μήνες του έτους, αφού οι περισσότερες βρίσκονται κοντά στη θάλασσα και έχουν καλό κλίμα, βασικά στοιχεία για ποικίλες εφαρμογές στη θαλασσοθεραπεία και την κλιματοθεραπεία.

Η βελτίωση των εγκαταστάσεων των λουτροπόλεων της χώρας με σύγχρονη υποδομή και εξοπλισμό είναι αναγκαία για την πλήρη αξιοποίηση των ιαματικών ιδιοτήτων των νερών των πηγών. Ταυτόχρονα, με την ένταξη των πηγών σε ένα πλέγμα ποικίλων εγκαταστάσεων που να συνδυάζουν και άλλες δραστηριότητες (αθλητισμός για όλες τις ηλικίες, πολιτιστικά, εγκαταστάσεις αναψυχής για νέους και παιδιά, πάρκα πρασίνου) επιτυγχάνεται η ανάδειξη των πηγών σε παραθεριστικά κέντρα τουρισμού μακράς παραμονής όλων των ηλικιών.

Επομένως, βασικός σκοπός των αναπτυξιακών σχεδιασμών του τομέα του τουρισμού θα πρέπει να είναι η προσέλκυση επενδύσεων, ώστε να αναπτυχθούν και στην Ελλάδα σύγχρονα κέντρα τουρισμού υγείας, όπως γίνεται με ταχείς ρυθμούς στις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Τα κέντρα αυτά προσφέρονται για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών του τουριστικού προϊόντος και παρουσιάζουν τελευταία αυξημένη ζήτηση. Ήδη έχει επιδειχθεί ενδιαφέρον από ξένους και Έλληνες επενδυτές για την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών της Ελλάδας και τη μετατροπή τους σε σύγχρονα κέντρα τουρισμού υγείας.

Τα απαιτούμενα έργα υποδομής για τις λουτροπόλεις και γενικά τους τόπους έλξης επισκεπτών καθ' όλη σχεδόν τη διάρκεια του έτους θα πρέπει να είναι μεγάλης κλίμακας γιατί οι χώροι που θα προσφέρονται προορίζονται εκτός της θεραπείας ιατρικών παθήσεων και για τη γενικότερη βελτίωση της φυσικής κατάστασης και υγείας των επισκεπτών τους.

Όπως επισημαίνουμε, τα κέντρα λουτροθεραπείας που έχουν δημιουργηθεί σε μερικές λουτροπόλεις αποτελούν και κέντρα παραθερισμού συγκεντρώνοντας έτσι έναν αρκετά μεγάλο αριθμό παραθεριστών. Οι περιοχές με ήδη αναπτυγμένη υποδομή για τις ανάγκες του εποχιακού τουρισμού ξεκινούν με σημαντικό πλεονέκτημα συγκριτικά με περιοχές που δεν έχουν αναδειχθεί σε τουριστικά κέντρα. Τα μη καθιερωμένα τουριστικά κέντρα παρόλα τα φυσικά πλεονεκτήματα που διαθέτουν αποτελούν νέους τουριστικούς τόπους που θα πρέπει να διαθέτουν πολύ καλό εξοπλισμό για να μπορέσουν να ανταγωνιστούν με επιτυχία τα ήδη καθιερωμένα κέντρα.

Βασικό αίτημα είναι η ευχέρεια προσπέλασης, δηλαδή οι περιοχές που προορίζονται για κέντρα τουρισμού μακράς παραμονής πρέπει να βρίσκονται κοντά σε αερολιμένα και να εξυπηρετούνται από καλό οδικό δίκτυο. Γενικότερα, η σωστά οργανωμένη υποδομή μεταφορών εκτός των άλλων συμβάλλει και στην αξιοποίηση του φυσικού δυναμικού των πηγών λόγω της μεγαλύτερης έκτασης και προβολής που θα αποκτήσουν.

Η πλήρης αξιοποίηση μετά από αξιολόγηση της θεραπευτικής ικανότητας αλλά και της δυναμικότητας των ιαματικών πηγών στην Ελλάδα μπορεί να αποτελέσει τομέα αναπτυξιακών και επενδυτικών πρωτοβουλιών προς όφελος της οικονομίας σε εθνικό αλλά και σε τοπικό επίπεδο. Η αξιοποίηση των πηγών είτε από ιδιώτες είτε από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με τη δημιουργία κοινοτικών επιχειρήσεων αποτελεί και μια μορφή τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.

Τα οικονομικά οφέλη θα είναι πολλά και για την Τοπική Κοινωνία εφόσον με την ανάπτυξη των πηγών θα υπάρξει τόνωση της οικονομίας. Ενδεικτικά αναφέρονται :

- Εισροή περισσότερου συναλλάγματος εφόσον θα έχουμε τουρισμό μακράς παραμονής
- Νέες θέσεις απασχόλησης με την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας λόγω της ανάπτυξης των ιαματικών πηγών αλλά

και λόγω κατασκευής αρχικής υποδομής όπως είναι η υποδομή υγείας και αθλητικών εγκαταστάσεων (νοσοκομείων, γηπέδων κ.λ.π.)

- Ζήτηση για ανάπτυξη υπηρεσιών αγοράς (τράπεζες, καταστήματα, εστιατόρια κ.λ.π.)
- Ζήτηση αγαθών για περισσότερους μήνες το χρόνο και εξομάλυνση της εποχικότητας των τουριστικών δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών. Φορολογικά και άλλα έσοδα για τις τοπικές αρχές
- Βελτίωση των υπηρεσιών στον τομέα μεταφορών (αεροδρόμια, οδικές συνδέσεις κ.λ.π.)
- Ζήτηση για εγκαταστάσεις και ειδική υποδομή (ιατρική) υψηλού επιπέδου για τον εξοπλισμό των υδροθεραπευτηρίων και των ιατρικών μονάδων
- Επίσης, δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι πριν από κάθε είδους ανάπτυξη για την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών χρειάζεται να ληφθούν μέτρα για την προστασία του τοπίου και την εξασφάλιση της ποιότητας του περιβάλλοντος γιατί οι περισσότερες ιαματικές πηγές βρίσκονται σε περιοχές όπου συνδυάζεται βουνό με θάλασσα κάτω από εξαιρετικές κλιματολογικές συνθήκες. Η διατήρηση του γνήσιου φυσικού περιβάλλοντος στα κέντρα παραθερισμού λουτροπόλεων αποτελεί κύριο μέλημα. Η προστασία των ιαματικών νερών, σημαντικών φυσικών πόρων που εντάσσονται γενικότερα στο υδάτινο δυναμικό της χώρας, αποτελεί πρωταρχικό σκοπό. Είναι γνωστό ότι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος πέρα από τη καταστροφή της αρχικής φυσικής ομορφιάς συντελεί και στη μείωση της ανταγωνιστικότητας του συγκεκριμένου θέρετρου στην τουριστική αγορά

Βασική είναι και η σημασία της έρευνας αγοράς και διαφήμισης που γίνεται σε χώρες της Ευρώπης, θέμα στο οποίο η Ελλάδα υστερεί πολύ με αποτέλεσμα οι ιαματικές πηγές να μην είναι διεθνούς φήμης. Παρόλα αυτά όμως, όπως έχει αναφερθεί σε διεθνή συνέδρια ακόμα και από ξένους ειδικούς, η Ελλάδα έχει πολύ καλές ιαματικές πηγές που μπορούν να συνδυαστούν με το θαλάσσιο τουρισμό και οι λουτροπόλεις

της να αποτελέσουν πρότυπο για όλες τις σχετικές πόλεις της περιοχής της Μεσογείου.

Επομένως, συμπερασματικά θα λέγαμε για τις ελληνικές λουτροπόλεις ότι ο σημερινός προορισμός τους που είναι κυρίως για θεραπευτικούς σκοπούς θα πρέπει να επεκταθεί. Πρωταρχικός σκοπός είναι να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που προσφέρουν, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο των δραστηριοτήτων τους και να αποτελέσουν κέντρα έλξης τουριστών όλων των ηλικιών για τους περισσότερους μήνες του χρόνου. Οι περισσότερες πηγές συνδυάζουν βουνό, θάλασσα και θερμό κλίμα. Αυτό αποτελεί ιδανικό προνόμιο με πολλά περιθώρια αξιοποίησης και ανάδειξης τους σε αξιόλογα τουριστικά κέντρα υγείας για τον τουρισμό μακράς παραμονής για όλες τις ηλικίες.

ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

Στην Ελλάδα σήμερα υπάρχουν 752 ιαματικές πηγές, σύμφωνα με την απογραφή του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (Ι.Γ.Μ.Ε.) το 1988. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία 4086/60 του 1960 οι ιαματικές πηγές της Ελλάδας διακρίνονται σε δύο κατηγορίες :

- Ιαματικές Πηγές Τουριστικής Σημασίας
- Ιαματικές Πηγές Τοπικής Σημασίας

Τα κριτήρια για τη διάκριση αυτή δεν είναι ιδιαίτερα σαφή και αυτό δημιουργεί πρόβλημα ως την αντικειμενικότητα του διαχωρισμού. Σύμφωνα πάντα με τον νόμο 4086/60 η διαφορά συνίσταται πρακτικά στο ποιος διαχειρίζεται τις πηγές. Συγκεκριμένα, οι ιαματικές πηγές τουριστικής σημασίας υπάγονται στην άμεση αρμοδιότητα του ΕΟΤ, ο οποίος ελέγχει τη λειτουργία τους, εκδίδει τις νόμιμες άδειες και καθορίζει τις τιμές. Οι πηγές τοπικής σημασίας υπάγονται στον οικείο Νομόρχο, ο οποίος και ασκεί τις αντίστοιχες αρμοδιότητες.

Στην περίπτωση των ιαματικών πηγών τοπικής σημασίας που ανήκουν στον ΕΟΤ, ανήκει στη διακριτική ευχέρεια του οργανισμού το δικαίωμα να τις λειτουργήσει με αυτεπιστασία, να τις εκμισθώσει σε ιδιώτες ή να τις παραχωρήσει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση με σχετική σύμβαση. Οι πηγές τουριστικής σημασίας είναι συνολικά 23, από τις οποίες οι 16 λειτουργούν για υδροθεραπεία και σε τρεις υπάρχουν εμφιαλωτήρια μεταλλικού νερού. Από την άλλη μεριά, οι πηγές τοπικής σημασίας είναι 51 – από τις οποίες λειτουργούν οι 36 – και έχουν παραχωρηθεί όλες για αξιοποίηση και εκμετάλλευση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η κατάσταση των εγκαταστάσεων της πλειοψηφίας των ιαματικών πηγών είναι σε πολύ υποβαθμισμένο επίπεδο συγκριτικά με τις πηγές της Βαλκανικής και της Ευρώπης. Ως συνεπακόλουθο η προβολή και διαφήμιση των πηγών μας να είναι ανύπαρκτη, στην Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό.

Θα πρέπει βέβαια να ληφθεί υπόψη ότι η ανάπτυξη του Ιαματικού Τουρισμού προϋποθέτει και τη συνεργασία επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων που δεν μπορεί να διαθέτει ο ΕΟΤ, όπως : υδρογεωλόγοι, υδρολόγοι-ιατροί, τεχνικοί, οικονομολόγοι, κλιματολόγοι κ.λ.π.

Δράση ΕΟΤ για Ανάπτυξη Ιαματικού Τουρισμού

Α. Επιτροπή Ανάπτυξης Ιαματικού Τουρισμού

Για να ξεπεραστεί η παραπάνω ιδιαιτερότητα, συγκροτήθηκε με απόφαση του Υπουργού Τουρισμού (υπ' αριθμό 525040/13-1-95) και έπειτα από πρόταση του τμήματος Ιαματικών Πηγών, μόνιμη Επιτροπή Ανάπτυξης Ιαματικού Τουρισμού.

Η επιτροπή αποτελείται από καθηγητές-επιστήμονες των προαναφερθέντων ειδικοτήτων από τα Πανεπιστήμια της χώρας, καθώς και από εκπροσώπους της ΕΤΒΑ, του Συνδέσμου Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας, ελεύθερους επαγγελματίες και διοικητικούς υπαλλήλους του ΕΟΤ.

Σκοπός της επιτροπής είναι η λειτουργία της ως συμβουλευτικού-επιστημονικού οργάνου με αρμοδιότητες :

- Την παροχή τεχνικής και επιστημονικής βοήθειας στο τμήμα Ιαματικών Πηγών του ΕΟΤ

- Την εισήγηση προς το αρμόδιο τμήμα των μέτρων, μέσων και τεχνικών που πρέπει να ληφθούν ώστε να προωθηθεί η ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού στην Ελλάδα
- Την σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών για τη βέλτιστη αξιοποίηση των Λουτροπόλεων και των Ιαματικών Πηγών, την ανέγερση Υδροθεραπευτηρίων και Πηλοθεραπευτηρίων καθώς και την κατάταξη αυτών σε κατηγορίες
- Την επιστημονική και τεχνική συνδρομή του τμήματος Ιαματικών Πηγών, επί της εκάστοτε βέλτιστης πολιτικής ανάπτυξης του Ιαματικού Τουρισμού, μέσα στα πλαίσια της γενικότερης Κυβερνητικής και Τουριστικής Πολιτικής της χώρας
- Τη σύνταξη ολοκληρωμένων προτάσεων ανάπτυξης Ιαματικού Τουρισμού, προκειμένου να περιληφθούν σε επενδυτικά ή αναπτυξιακά προγράμματα
- Την υποβοήθηση του τμήματος Ιαματικών Πηγών του ΕΟΤ στην οργάνωση συνεδρίων, σεμιναρίων, ημερίδων και λοιπών επιμορφωτικών εκδηλώσεων
- Την εκπροσώπηση της χώρας σε Διεθνείς Οργανισμούς όπως η Ε.Ε, ο Ο.Η.Ε, καθώς και σε οποιοδήποτε άλλο επιστημονικό όργανο, φορέα ή εκδήλωση, με εκπροσώπους που ορίζονται κατά περίπτωση
- Τέλος, τη γνωμοδότηση για κάθε θέμα θα εισάγει προς εξέταση το αρμόδιο τμήμα Ιαματικών Πηγών της Ελλάδας, ώστε να υποβοηθηθεί ουσιαστικά το έργο του ΕΟΤ, ο οποίος θα έχει και την τελική έγκριση

Β. Καινοτομικό Διακρατικό Πιλοτικό Πρόγραμμα Τουρισμού Υγείας

Ένα επιπλέον πρόβλημα μέχρι σήμερα είναι η δυσκολία εύρεσης εξειδικευμένου προσωπικού για την επάνδρωση των Ιαματικών Πηγών.

Η Διεύθυνση Εκπαίδευσης του ΕΟΤ ετοίμασε για τον σκοπό αυτό μια πρόταση για ένα διετές διακρατικό πρόγραμμα πιλοτικού χαρακτήρα, μεταξύ Ελλάδας-Ισπανίας (ο έτερος θα μπορεί να αλλάξει αν κριθεί κάποιος άλλος καταλληλότερος) της τάξης του 1,5 δις. δραχμών με τις τιμές 1995, που αφορά την επαγγελματική κατάρτιση 125 ατόμων για να

εξειδικευτούν στην ειδική μορφή Τουρισμός Υγείας. Συγκεκριμένα, προβλέπεται ειδική εκπαίδευση στον Ιαματικό-Θεραπευτικό Τουρισμό Ψυχοσωματικής Υγείας, στον Τουρισμό Θαλασσοθεραπείας, στον Τουρισμό Ατόμων με ειδικές Ανάγκες και στον Τουρισμό Τρίτης Ηλικίας.

Γ. Προδιαγραφές υδροθεραπευτηρίων

Τον Σεπτέμβριο του 1995 ο ΕΟΤ έθεσε στους υποψήφιους επενδυτές τις προδιαγραφές που πρέπει να τηρούν για την κατασκευή υδροθεραπευτηρίων.

Μεταξύ άλλων προβλέπεται και κατασκευή αυτόνομων υδροθεραπευτηρίων ή σε σύνδεση με ξενοδοχειακή μονάδα. Σε κάθε περίπτωση, μέσα σε ακτίνα πέντε χιλιομέτρων από το υδροθεραπευτήριο πρέπει να βρίσκεται ξενοδοχείο Α΄ κατηγορίας και άνω, το οποίο να έχει δυναμικότητα σε κλίνες τουλάχιστον τη διπλάσια από τη δυναμικότητα του υδροθεραπευτηρίου σε λουόμενους.

Ακόμη, ο κυρίως όγκος του υδροθεραπευτηρίου πρέπει να βρίσκεται δίπλα σε θάλασσα και σε ακτίνα χιλίων τουλάχιστον μέτρων από αρχαιολογικούς, παραδοσιακούς και προστατευόμενους εν γένει χώρους.

Δ. Βελτίωση υπάρχουσας υποδομής

Ο ΕΟΤ έχει ξεκινήσει ήδη τις ενέργειες και βρίσκεται σε εξέλιξη ένα εκτενές πρόγραμμα ανακατασκευής, επέκτασης, εξοπλισμού κ.λπ. διαφόρων ιαματικών πηγών σε όλη την Ελλάδα, κατά περίπτωση.

Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας

Ιδρύθηκε το 1983 ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Πρόκειται για το μοναδικό πανελλήνιο αναπτυξιακό σύνδεσμο με αρμοδιότητα την ανάπτυξη του Θερμαλισμού, ο οποίος συμμετέχει ουσιαστικά σε κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια με συγκεκριμένες προτάσεις και μελέτες. Λειτουργεί ως τεχνικός σύμβουλος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ), έχοντας στο δυναμικό του 48 δήμους και κοινότητες απ' όλη τη χώρα, με 51 πηγές τοπικής σημασίας. Μέχρι σήμερα έχει προσφέρει σημαντικό έργο στην ανάπτυξη του Θερμαλισμού στην Ελλάδα (ιαματικός τουρισμός, γεωθερμία, φυσικά μεταλλικά νερά), με αποτέλεσμα να τύχει της

κυβερνητικής αναγνώρισης, η οποία με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών παρέτεινε τη λειτουργία του για άλλα 50 χρόνια.

Πρόσφατα, το Υπουργείο Εσωτερικών ενέκρινε το αναπτυξιακό πρόγραμμα του Συνδέσμου και έχει ήδη ξεκινήσει τη χορηγία των κονδυλίων στους δήμους και τις κοινότητες μέλη αυτού.

Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης

Στην προσπάθεια ανάπτυξης των ιαματικών πηγών της Ελλάδας συμμετέχει ενεργά και η ΕΤΒΑ Α.Ε. Για παράδειγμα, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση ξεκίνησε από το 1986 ένα πρόγραμμα για την ίδρυση δύο λουτροπόλεων. Το πρόγραμμα που έχει πιλοτικό χαρακτήρα αφορά τις πηγές της Νέας Απολλωνίας του νομού Θεσσαλονίκης (σε παράκτια έκταση της λίμνης Βόλβης) και της Ικαρίας του νομού Σάμου.

Τα επενδυτικά αυτά προγράμματα βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης. Οι μελέτες προβλέπουν οργανωμένες εγκαταστάσεις που να ανταποκρίνονται στα διεθνή πρότυπα του Ιαματικού Τουρισμού, με πλήρη, σύγχρονο εξοπλισμό που να καλύπτει όλο το φάσμα των θεραπευτικών ιδιοτήτων και πηγών και πάντα κάτω από ιατρικό έλεγχο. Στα συγκροτήματα αυτά θα περιλαμβάνονται μονάδες φυσικοθεραπείας, διαίτας, γυμναστικής, αισθητικής περιποίησης, υγιεινής, αναψυχής, πολιτιστικών εκδηλώσεων κ.λ.π. Ακόμη, η παροχή υπηρεσιών προβλέπεται να είναι υψηλού επιπέδου και να απευθύνεται σε ευρύ φάσμα ηλικιών καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Για τη λειτουργία όλων αυτών θα συσταθούν ανώνυμες εταιρίες με τη συμμετοχή της ΕΤΒΑ, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλων φορέων ή ιδιωτών, η διοίκηση των οποίων θα ανατεθεί σε έμπειρα στελέχη. Επίσης, η ΕΤΒΑ πρόκειται να ολοκληρώσει σε σύντομο χρονικό διάστημα μελέτη για την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών της Ελλάδας, με αντικείμενο την καταγραφή τους, τη διερεύνηση των δυνατοτήτων αξιοποίησής τους, την κατάταξή τους σε κατηγορίες και τέλος τη διατύπωση συγκεκριμένων βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων προτάσεων για την ανάπτυξή τους.

Συμπέρασμα-Προοπτικές

Η ολοένα αυξανόμενη ζήτηση από την Ελλάδα και κυρίως από το εξωτερικό για λουτροθεραπείες, τόσο για θεραπευτικούς σκοπούς όσο και σε συνδυασμό με τουριστική δραστηριότητα, δημιουργεί αυξημένες

ευθύνες στους εμπλεκόμενους φορείς. Ειδικά στην περίπτωση της Ελλάδας που διαθέτει τόσο φυσικό πλούτο και σε αυτό τον τομέα.

Τόσο σε επίπεδο δυναμικών πελατών, όσο και σε επίπεδο υποψήφιων επενδυτών, ο Τουρισμός Υγείας και οι ιαματικές πηγές της χώρας μας αρχίζουν να μπαίνουν στα προγράμματα της Ευρώπης αλλά και της Ιαπωνίας. Παράδειγμα αποτελεί ακόμη, εκτός από τα προαναφερθέντα, και η πρόβλεψη για ένταξη του Τουρισμού Υγείας στα διάφορα προγράμματα της ΕΟΚ, για χρηματοδοτήσεις επιστημονικών μελετών αλλά και κατασκευής Ιαματικών Θεραπευτικών Κέντρων, καθώς επίσης και του αναπτυξιακού νόμου που θεωρεί αυτού του είδους τις επενδύσεις ως παραγωγικές και τις επιδοτεί κατά περίπτωση.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ισχύουσα νομοθεσία για τα θερμομεταλλικά νερά

Α) Βασικός Νόμος είναι ο 2188/20, ο οποίος αναφέρεται στα εξής:

- Χαρακτηρισμός-ανακήρυξη Ιαματικών Πηγών και ανάκληση ανακήρυξης
- Κανονισμός λειτουργίας Υδροθεραπευτηρίων
- Άδεια λειτουργίας καταστημάτων Ιαματικών Πηγών
- Κατάταξη των πηγών σε Δημόσιες και Ιδιωτικές

Β) Ο Ν 4844/30 αναφέρεται σε διατάξεις που αφορούν την Εκμετάλλευση των Ιαματικών Πηγών. Επίσης ο Νόμος αυτός καθορίζει την ζώνη προστασίας των Ιαματικών Πηγών ως κύκλο με κέντρο την Πηγή και ακτίνα 1.000μ. Εντός της ζώνης προστασίας γίνονται μόνο έργα και εκμεταλλεύσεις του εδάφους τέτοια που δεν παραβιάζουν τον Ιαματικό Υδροφορέα. Ο ίδιος Νόμος προβλέπει τη συγκρότηση Τεχνικής Επιτροπής, έργο της οποίας είναι η γνωμοδότηση επί των έργων που προβλέπεται να γίνουν εντός της ζώνης προστασίας.

Γ) Ν 4086/60. Ο Νόμος αυτός διαχωρίζει τις Ιαματικές Πηγές σε Τουριστικής και Τοπικής σημασίας. Οι Ιαματικές Πηγές Τουριστικής Σημασίας υπάγονται στην άμεση δραστηριότητα του ΕΟΤ. Τις Ιαματικές Πηγές Τοπικής Σημασίας ο ΕΟΤ υποχρεούται να παραχωρεί κατά εκμετάλλευση στους ΔΟΤΑ, στα διοικητικά όρια των οποίων αναβλύζουν.

Ιαματικές Πηγές

I. Έννοιες

Ιαματικές πηγές είναι οι πηγές μεταλλικών ή μη υδάτων, που βρίσκονται στην Ελλάδα και κηρύσσονται ως ιαματικές με Π. Διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του ΕΟΤ και γνωμοδότηση του ιατροσυνεδρίου που βεβαιώνει τις ιαματικές τους ιδιότητες.

Όλες γενικά οι ιαματικές πηγές της χώρας κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες :

- A) *Ιαματικές πηγές τουριστικής σημασίας και*
- B) *Ιαματικές πηγές τοπικής σημασίας*

Κριτήριο για την κατάταξή τους είναι, κατά κύριο λόγο, η κίνηση των ατόμων που τις χρησιμοποιούν, η σημασία των υδάτων λόγω της χημικής τους σύνθεσης, η προσέλευση επισκεπτών από το εξωτερικό ή άλλοι ειδικότεροι τουριστικοί λόγοι.

Η κατάταξη αυτή γίνεται επίσης με Π. Διάταγμα που εκδίδεται σύμφωνα με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΟΤ. Με Π.Διάταγμα που εκδίδεται με την ίδια διαδικασία, είναι δυνατόν, ιαματικές πηγές που κατατάχθηκαν στην κατηγορία των ιαματικών πηγών τοπικής σημασίας, να ανακαταταχθούν σε πηγές τουριστικής σημασίας. Αποκλείεται όμως η ανακατάταξη ιαματικών πηγών τουριστικής σημασίας σε πηγές τοπικής σημασίας.

Οι ιαματικές πηγές τουριστικής σημασίας υπάγονται στην άμεση αρμοδιότητα του ΕΟΤ.

Η λειτουργία, αντίθετα, των πηγών τοπικής σημασίας, τελεί υπό την αρμοδιότητα του Υπουργού Εσωτερικών, που ασκείται από τον οικείο Νομάρχη.

Είναι δυνατή η παραχώρηση της χρήσης των υδάτων των ιαματικών πηγών του Δημοσίου στις Κοινότητες στις οποίες βρίσκονται, εφόσον δεν χρησιμοποιούνται από τη Δημόσιο, με την επιφύλαξη του δικαιώματος ανάκλησης της άδειας χρήσης, εάν πρόκειται για πολυετή εκχώρηση των πηγών.

II. Κυριότητα-εκμετάλλευση των ιαματικών πηγών

Η κυριότητα των ιαματικών πηγών, κατ' αρχήν, ανήκει στο Δημόσιο. Οι ιαματικές πηγές όμως, οι οποίες ήταν αντικείμενο εκμετάλλευσης ήδη πριν από το 1920 οπότε και δημοσιεύτηκε ο αρχικός νόμος που ακόμη ρυθμίζει (τροποποιημένος βέβαια) τα σχετικά με τις ιαματικές πηγές, ανήκουν κατά κυριότητα στον ιδιοκτήτη του εδάφους από το οποίο αναβλύζουν.

Οι ιαματικές πηγές που δεν ήταν υπό εκμετάλλευση κατά τη δημοσίευση του σχετικού νόμου ανήκουν στο Δημόσιο, ανεξάρτητα από την κυριότητα του εδάφους στο οποίο αναβλύζουν.

Τέλος, οι ιαματικές πηγές που ανέβλυσαν για πρώτη φορά μετά τη θέση σε ισχύ του νόμου ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, ανεξάρτητα από την κυριότητα του εδάφους από το οποίο αναβλύζουν.

Είναι δυνατή η απαλλοτρίωση ιαματικής πηγής που ανήκει σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λόγους κοινής ωφέλειας με Π.Διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του ΕΟΤ. Με το ίδιο διάταγμα πρέπει να καθορίζεται το σύνολο της έκτασης που απαλλοτριώνεται, με τις ιαματικές πηγές που περιλαμβάνει καθώς και με τα τυχόν κτίρια και λοιπά εξαρτήματα που βρίσκονται μέσα σ' αυτή την έκταση. Οι πηγές που απαλλοτριώνονται με τον τρόπο αυτό περιέρχονται στην κυριότητα του Δημοσίου, γίνονται δηλαδή δημόσιο κτήμα.

Εάν στους χώρους που κηρύσσονται απαλλοτριωτέοι υφίστανται κατά το χρόνο της κήρυξης ιδιωτικά εμπράγματα δικαιώματα φυσικών ή νομικών προσώπων, αυτά αποσβέννυνται με την κήρυξη του χώρου ως απαλλοτριωτέου, ενώ οι δικαιούχοι τους αποζημιώνονται σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.

Όσον αφορά την εκμετάλλευση των δημοσίων ιαματικών πηγών γίνεται είτε απευθείας από το Δημόσιο, είτε με παραχώρηση προς τρίτο.

Εάν η παραχώρηση είναι για χρονικό διάστημα μέχρι 10ετίας, αυτή γίνεται με πράξη του υπουργού, πάντοτε μετά από δημοπρασία. Η παραχώρηση όμως για χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από 10 χρόνια, γίνεται με ειδικό νόμο.

Ιατρική περίθαλψη

A. Ιατροί

Στην ιαματική πηγή τα υγειονομικά καθήκοντα που αφορούν τον ΕΟΤ ανατίθενται στο γιατρό που τοποθετείται κάθε φορά σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία και ο οποίος τα ασκεί υπεύθυνα, με βάση τον κανονισμό και τις υπόλοιπες σχετικές διατάξεις.

Ο ιατρός παρακολουθεί υπεύθυνα την υγιεινή κατάσταση όλων όσοι εργάζονται στην ιαματική πηγή και το υδροθεραπευτήριο και αναφέρει στον ΕΟΤ τις περιπτώσεις ασθένειας, που καθιστούν μέλος του προσωπικού ακατάλληλο για εργασία, ειδοποιώντας ταυτόχρονα και το διευθυντή του υδροθεραπευτηρίου για την απομάκρυνση του αρρώστου.

Ο ιατρός είναι απαλλαγμένος από διοικητικά καθήκοντα και ασχολείται σε όλη τη διάρκεια της υπηρεσίας του με την εξέταση αυτών που προσέρχονται για υδροθεραπεία, με την παρακολούθηση της προετοιμασίας και λήψης των λούσεων ή άλλου είδους θεραπείας, την τακτική υγειονομική επιθεώρηση των εγκαταστάσεων, πηγών, δεξαμενών και του δικτύου, την καθαριότητα και τήρηση των όρων υγιεινής στα υδροθεραπευτήρια και τους λοιπούς χώρους. Εάν κρίνει ότι πρέπει να παρθούν κάποια μέτρα, τα υποδεικνύει και ζητά τη λήψη τους από τον διευθυντή.

Συνεργάζεται στενά με τον επόπτη και, λόγω της αρμοδιότητας του γύρω από τα επιστημονικά και υγειονομικά θέματα, παρέχει σ' αυτόν τη συμβουλή του σε κάθε σχετικό, είτε του ζητηθεί είτε όχι.

Πριν από την εγκατάστασή του στην ιαματική πηγή συνεννοείται με τον επόπτη και καθορίζουν μαζί τις ώρες εξέτασης των ασθενών που προσέρχονται για υδροθεραπεία. Οι ώρες αυτές δεν πρέπει να είναι λιγότερες από 49 την εβδομάδα, δηλαδή 7 ώρες κάθε ημέρα (εκτός από τις Κυριακές και τις εορτάσιμες αργίες).

Κατά τις ώρες αυτές ο ιατρός δεν επιτρέπεται να απουσιάζει από το ιατρείο έστω και εάν δεν υπάρχουν λουόμενοι για εξέταση. Πρέπει να επιθεωρεί τις εγκαταστάσεις και να συμβουλεύει τους λουόμενους σχετικά με τη θεραπεία τους.

Επιθεωρεί όλες τις εγκαταστάσεις υδροθεραπείας της ιαματικής πηγής τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, όπως επίσης και όταν προσκληθεί για το σκοπό αυτό από τον επόπτη.

Εάν η ιαματική πηγή δεν περιλαμβάνει κατοικημένη περιοχή και δεν υπάρχει αστίατρος, ο ιατρός ενεργεί όλες τις επιθεωρήσεις που θα έπρεπε να κάνει ο αστίατρος στα καταστήματα και τους χώρους της ιαματικής πηγής, μαζί με τον αστυνόμο.

Ιδιαίτερα φροντίζει για τη διενέργεια μικροβιολογικής εξέτασης του πόσιμου νερού, με δαπάνη βέβαια του επιχειρηματία. Σε κάθε επιθεώρηση καλείται και ο επόπτης ο οποίος εφόσον δεν μετάσχει, πρέπει να λάβει γνώση και του αποτελέσματος από τα πρόσωπα που την ενήργησαν.

Κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του στο ιατρείο, φοράει υποχρεωτικά λευκή ιατρική μπλούζα.

Τέλος, υποβάλλει στον ΕΟΤ έκθεση με κάθε χρήσιμη παρατήρηση, στα πλαίσια βέβαια της αρμοδιότητας του ή υπόδειξη σχετική με τη λειτουργία της ιαματικής πηγής. Στο τέλος όμως κάθε λουτρικής περιόδου, έχει την υποχρέωση να υποβάλλει οπωσδήποτε γενική έκθεση.

B. Ιατρεία

Ο ιατρός ο οποίος είναι υποχρεωμένος να έχει εφοδιαστεί μόνος του με τα απαραίτητα επιστημονικά όργανα για την εκτέλεση της υπηρεσίας του (θερμόμετρο, στηθοσκόπιο και σφυγμομανόμετρο) εγκαθιστά το ιατρείο εξέτασης των λουομένων στο χώρο που έχει προβλεφθεί γι' αυτό.

Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερα από ένα υδροθεραπευτήρια, εγκαθιστά το ιατρείο του εκεί όπου εμφανίζεται η μεγαλύτερη κίνηση λουομένων.

Η εγκατάσταση πάντως του ή των ιατρών καθορίζεται μετά από συνεργασία και κοινή απόφαση του ιατρού και του επόπτη. Κάθε ιατρείο πρέπει να είναι εφοδιασμένο από τον επιχειρηματία με τα απαραίτητα και κατάλληλα έπιπλα, φάρμακα κ.λ.π.

Παράλειψη αυτού που εκμεταλλεύεται το υδροθεραπευτήριο να εφοδιάσει το ιατρείο με τα παραπάνω συνιστά ουσιώδη παράβαση, που επισύρει διοικητικές κυρώσεις και μπορεί να έχει γι' αυτόν μέχρι και ποινική κύρωση, είτε συμβεί ατύχημα είτε όχι.

Κάθε ιατρείο παραμένει ανοικτό καθόλη τη διάρκεια λειτουργίας του υδροθεραπευτηρίου για παροχή βοήθειας σ' αυτούς που τυχόν τη χρειαστούν. Κατά τις ώρες που δεν παρίσταται ο ιατρός στο ιατρείο θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι ο βοηθός του, που ακολουθεί το ωράριο των λουτρονόμων και του υπόλοιπου προσωπικού.

Ο ιατρός είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία του ιατρείου σύμφωνα με τον κανονισμό.

Προστατευτική περιοχή

Γύρω από κάθε ιαματική πηγή σχηματίζεται προστατευτική περιοχή μέσα στην οποία απαγορεύεται η εκτέλεση έργων τα οποία μπορούν να παραβλάψουν τις πηγές.

Η έκταση της προστατευτικής περιοχής είναι κύκλος με κέντρο την ιαματική πηγή και ακτίνα χιλίων μέτρων. Η προστατευτική περιοχή μπορεί σε ειδικές περιπτώσεις να επεκταθεί ή να μειωθεί με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του ΕΟΤ, μετά από σύμφωνη γνωμοδότηση της ειδικής τεχνικής επιτροπής.

Μέσα στην προστατευτική περιοχή απαγορεύεται μόνον η εκμετάλλευση του εδάφους, η οποία μπορεί να επιφέρει βλάβη στις πηγές ή στην καθαριότητα του νερού. Κάθε άλλη χρήση και εκμετάλλευση επιτρέπεται και ιδιαίτερα κάθε καλλιέργεια δημητριακών, καυνοφυτειών, δενδροφυτειών, ακόμα και οικοδομικές εργασίες. Όσον αφορά όμως τις οικοδομικές ειδικά εργασίες, απαιτείται προηγούμενη άδεια για ανόρεξη πηγαδιών, βόθρων και άλλες παρόμοιες εργασίες.

Το πρόσωπο που έχει την εκμετάλλευση ιαματικής πηγής μπορεί να ζητήσει την απαγόρευση ή διακοπή έργων που έχουν ήδη αρχίσει και έξω από την απαγορευτική ζώνη, εάν από την τέλεσή τους απειλείται σοβαρή βλάβη της ιαματικής πηγής. Για τον σκοπό αυτό πρέπει να υποβάλλει αίτηση στον ΕΟΤ ο οποίος αποφασίζει μετά από επιτόπια εξέταση και σύμφωνη γνωμοδότηση της τεχνικής επιτροπής. Εάν η βλάβη της ιαματικής πηγής είναι καταφανής, έχει δικαίωμα αυτός που την εκμεταλλεύεται να επιζητήσει αναστολή των έργων που άρχισαν,

μέχρι την έκδοση της απόφασης του ΕΟΤ, με προσωρινά μέτρα της αρμόδιας δικαστικής αρχής. Μέσα σε μια εβδομάδα όμως πρέπει να υποβάλλει στον ΕΟΤ αίτηση για διακοπή των έργων. Διαφορετικά τα προσωρινά μέτρα αίρονται αυτοδίκαια.

Πάντως, τόσο οι απαγορεύσεις και οι περιορισμοί εκτέλεσης έργων στην προστατευτική ζώνη των πηγών αλλά και έξω από αυτήν, δεν ισχύουν όταν πρόκειται για έργα μείζονος σπουδαιότητας και μεγαλύτερης κοινωνικής ωφέλειας, όπως π.χ. για εκμεταλλεύσεις μεταλλείων ή για ανακάλυψη ιαματικών πηγών που μπορεί να είναι σπουδαιότερες από τις υπάρχουσες. Σχετικά με τη μείζονα ή μη σπουδαιότητα αποφαίνεται ο ΕΟΤ μετά από γνώμη ειδικού Συμβουλίου.

Λουτροπόλεις

Οι οικισμοί που σχηματίζονται γύρω από τις ιαματικές πηγές λουτροθεραπείας ονομάζονται λουτροπόλεις. Την ονομασία αυτή μπορούν να αποκτήσουν με Π.Διάταγμα, μετά από αίτηση των οικείων δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων και απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΟΤ.

Η ίδια ονομασία μπορεί να δοθεί και σε ειδικές χειμερινές ή θερινές διαμονές, εφόσον διαπιστωθεί ότι πληρούν τις απαραίτητες συνθήκες γι' αυτό.

Με Π.Διάταγμα επίσης συνιστώνται στις λουτροπόλεις αυτές τοπικές επιτροπές με καθήκοντα που καθορίζονται από το ίδιο διάταγμα.

Στις λουτροπόλεις και σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου γύρω από αυτές απαγορεύεται η εγκατάσταση θεραπευτηρίων, νοσοκομείων, κλινικών ή αναρρωτηρίων για νοσηλεία ατόμων που πάσχουν από μεταδοτικές ασθένειες, χωρίς άδεια του ΕΟΤ και του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Υπέρ των λουτροπόλεων ή ειδικών διαμονών επιτρέπεται η είσπραξη ειδικού φόρου.

Έχει γίνει κατάταξη των λουτροπόλεων με υπουργική απόφαση σε τέσσερις κατηγορίες :

1. Α΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ : Οι λουτροπόλεις Αιδηψού, Βουλιαγμένης, Καϊάφα, Καμένων Βούρλων, Κυλλήνης, Καλλιθέας, Λουτρακίου, Μεθάνων, Πλατύστομου και Υπάτης.
2. Β΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ : Οι λουτροπόλεις Ικαρίας, Λαγκαδά, Νιγρίτας και Σμοκόβου.
3. Γ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ : Οι λουτροπόλεις Ελευθερών, Θερμές (Μυτιλήνης), Θερμοπυλών, Κύθνου και Ν. Απολλωνίας.
4. ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ : Οι υπόλοιπες λουτροπόλεις της χώρας που δεν έχουν υπαχθεί σε κάποια από τις παραπάνω κατηγορίες.

Με στόχο τον έλεγχο της τήρησης των όρων της υγιεινής και της παροχής άνεσης, ειδικές επιτροπές που αποτελούνται από επιθεωρητή του ΕΟΤ, υγειονομικό ιατρό και αστυνόμο, ενεργούν τακτικές, γενικές ή ειδικές επιθεωρήσεις σε ξενοδοχεία και εστιατόρια (κυρίως όπου συχνάζουν ξένοι) σε λουτροπόλεις.

Κατά την διάρκεια των επιθεωρήσεων αυτών, τα πρόσωπα που τις ενεργούν έχουν δικαιώματα αστυνομικών και ανακριτικών οργάνων και υποχρεούται να αναφέρουν στην κεντρική υπηρεσία κάθε σχετική ενέργειά τους.

Επίσης δικαιούνται να εισέρχονται παντού και να ζητούν κάθε πληροφορία, την οποία οι κύριοι των επιχειρήσεων οφείλουν να τους παρέχουν απροφάσιστα.

Ακόμη υποδεικνύουν τα μέτρα που πρέπει να παρθούν μέσα στην προθεσμία που οι ίδιοι θέτουν, οπότε και παρέχεται πιστοποιητικό καλής συντήρησης που ανανεώνεται μετά από κάθε επιθεώρηση.

Κέντρα θαλασσοθεραπείας

Τα κέντρα αυτά αποτελούν την πλέον πρόσφατη μορφή ειδικών εγκαταστάσεων τουριστικής υποδομής για την οποία έχουν καθορισθεί

προδιαγραφές ίδρυσης, έτσι ώστε να είναι δυνατή η υπαγωγή της στο καθεστώς κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου.

Πρόκειται για εγκαταστάσεις που καλύπτουν τις ανάγκες θεραπείας ατόμων με ταυτόχρονη χρήση κάτω από ιατρική παρακολούθηση των ευεργετημάτων του θαλάσσιου περιβάλλοντος, με στόχο την πρόληψη ή θεραπεία. Σαν θαλάσσιο περιβάλλον νοείται ο συνδυασμός του θαλάσσιου κλίματος, του νερού, της λάσπης, των φυκιών, της άμμου και άλλων θαλάσσιων ουσιών.

Τα κέντρα θαλασσοθεραπείας είναι δυνατό να ανεγείρονται είτε αυτοτελώς είτε σε συνδυασμό με ξενοδοχείο κλασικού τύπου, ΑΑ ή Α τάξης, ξενοδοχείο τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων Α τάξης ή ξενοδοχείο μικτής λειτουργικής μορφής. Προϋπόθεση βέβαια είναι ότι αυτά ανεγείρονται με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές ΕΟΤ που ισχύουν ή έχουν ανεγερθεί στο παρελθόν με τις τεχνικές προδιαγραφές που ίσχυαν κατά το χρόνο ανέγερσής τους για τη δυναμικότητα και την τάξη τους.

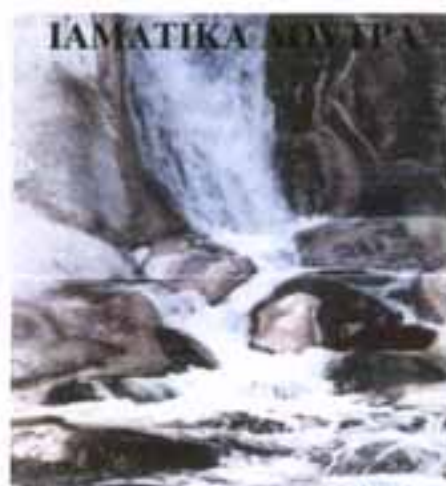
Τα γήπεδα και τα οικόπεδα στα οποία ανεγείρονται, πρέπει να βρίσκονται σε άμεση επαφή με τη θάλασσα. Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατή η χορήγηση άδειας όταν μεταξύ της ιδιοκτησίας και της θάλασσας παρεμβάλλεται μόνο κοινόχρηστος χώρος, είτε είναι δρόμος είτε χώρος πρασίνου.

Προϋπόθεση για την ανέγερση Κέντρου Θαλασσοθεραπείας είναι η ύπαρξη στην άμεσα ευρύτερη περιοχή κατάλληλου θαλάσσιου περιβάλλοντος και ιδιαίτερα θαλάσσιου νερού, καθώς και η εξασφάλιση των αναγκαίων μέσων μεταφοράς του χωρίς αλλοιώσεις. Τα παραπάνω αποδεικνύονται με έγγραφο του αρμόδιου φορέα.

Ακόμη, αναγκαία προϋπόθεση για τη δημιουργία του κέντρου είναι η λειτουργία στην ευρύτερη περιοχή και συγκεκριμένα σε ακτίνα 5 χιλιομέτρων από το γήπεδό του, κυρίων ξενοδοχειακών καταλυμάτων ΑΑ και Α τάξης, συνολικής δυναμικότητας υπερδιπλάσιας αυτής του κέντρου.

Στην περίπτωση που το Κέντρο Θαλασσοθεραπείας βρίσκεται στο σχέδιο πόλεως ή στα όρια οικισμού, η δυναμικότητά του μπορεί να είναι ίση με τον αριθμό κλινών ΑΑ και Α τάξεως των κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων της ευρύτερης περιοχής. Είναι αυτονόητο ότι το μέρος ή το σύνολο του αριθμού αυτού των κλινών μπορεί να ανεγείρεται, εφόσον

δεν επαρκούν οι κλίνες της περιοχής σε συνδυασμό με το κέντρο, κι εφόσον με βάση άλλες διατάξεις δεν απαγορεύεται η δημιουργία νέων κλινών στην περιοχή.

Ορισμός

Τα νερά των φυσικών ή ιαματικών πηγών είναι νερά που πηγάζουν μέσα από πετρώματα και βράχους που βγαίνουν από τα έγκατα της γης και περιέχουν διαλυμένα μεταλλικά συστατικά όπως νάτριο, κάλιο, ασβέστιο, μαγνήσιο, ράδιο, σίδηρο, ιώδιο, φώσφορο και θείο ή αέρια όπως διοξείδιο του άνθρακα, υδρόθειο, άζωτο, οξυγόνο και υδρογόνο. Τα νερά αυτά έχουν διάφορο βαθμό οξύτητας και είναι ή όξινα ή αλκαλικά ή και ουδέτερα. Έτσι συχνά ακούμε ότι μία πηγή είναι θειούχος αλκαλική ή χλωρονατριούχος, οξυπηγή ή ραδιούχος. Αυτό σημαίνει ότι στην πηγή αυτή υπερισχύει ένα συστατικό περισσότερο από τα άλλα. Η θερμοκρασία των φυσικών πηγών είναι διάφορη και φτάνει μέχρι τους 60°C και ακόμα περισσότερο.

Λουτροθεραπεία : είναι η εμφύθιση ολόκληρου του σώματος ή μέρους του σώματος σε κάποιο υλικό (νερό ή λάσπη) για θεραπευτικούς σκοπούς. Ο τρόπος εφαρμογής της γίνεται με : λούσεις, καταιονήσεις, περιτυλίξεις, επιθέματα, λασπόλουτρα, υδρομαλάξεις-δινόλουτρα.

Πριν από την έναρξη κάθε λουτροθεραπείας πρέπει να καθοριστεί η διάρκειά της, η θερμοκρασία και η μορφή του λουτρού. Είναι υποχρεωτική η ιατρική εξέταση όχι μόνο των πασχόντων αλλά και των υγιών ακόμα ατόμων, εφόσον η ευεργετική δράση των ιχνοστοιχείων που περιέχονται στα θερμομεταλλικά νερά καθώς και αν αυτά περνάνε μέσα από το δέρμα και με ποιο τρόπο, δεν είναι πλήρως εξακριβωμένη ως η μοναδική αποδοκτική δράση της λουτροθεραπείας που πηγάζει από τις φυσικές ιδιότητες του νερού (άνωση, οσμωτική πίεση και θερμοκρασία).

Αυτές οι ιδιότητες σε συνδυασμό με την κινησιοθεραπεία που πρέπει απαραίτητα να γίνεται μέσα στο νερό, κάνουν τη μέθοδο πολύ αποτελεσματική στην αντιμετώπιση παθήσεων του μυοσκελετικού συστήματος. Έτσι λοιπόν η λουτροθεραπεία είναι μια μορφή φυσικοθεραπείας που προκαλεί συνήθως κατά την πρώτη εβδομάδα μεγάλες τροποποιήσεις στον οργανισμό και στα πάσχοντα όργανα. Κατά γενικό κανόνα πρέπει να διακόπτεται όταν οι μεγάλες παροξύνσεις κατά το έβδομο λουτρό δεν έχουν υποχωρήσει. Η χρονική διάρκεια του λουτρού ποικίλει από 15 έως 25 λεπτά και πρέπει να είναι μικρή αρχικά και να αυξάνεται βαθμιαίως. Η δε μέση διάρκεια μιας λουτροθεραπείας είναι τρεις βδομάδες. Τα λουτρά γίνονται συνήθως το πρωί ή αργά το απόγευμα και πάντοτε με κενό στομάχι.

Πάρα πολλές φορές τις πρώτες μέρες της θεραπείας ο ασθενής αρχίζει να αισθάνεται αδιαθεσία, αϋπνία, κεφαλαλγία, πυρετό ή υποθερμία, ολιγουρία ή πιο σπάνια πολυουρία. Ακόμα έχουμε διαταραχές στο πεπτικό σύστημα που συνοδεύονται από ανορεξία έως και δυσκοιλιότητα ή διάρροια. Έχουμε ακόμα επιδείνωση των αρθρικών πόνων, κρίση ουρικής αρθρίτιδας και υπατικές αντιδράσεις. Αυτή τη πρώτη φάση που χαρακτηρίζει την ιαματική κρίση ή αλλιώς λουτρική αντίδραση, ακολουθεί μια θετική φάση σχετικής ευεξίας. Τη δεύτερη φάση ακολουθεί μια τρίτη που ονομάζεται ιαματική κόπωση η οποία πολλές φορές μπορεί να είναι πάρα πολύ πρόωρη και δεν πρέπει να συγχέεται με την ιαματική κρίση.

Τα οξυανθρακούχα λουτρά μερικών ιαματικών λουτρών της Γαλλίας, της Γερμανίας καθώς και της Υπάτης έχουν αξιόλογη δράση σε πολλές παθήσεις και διαταραχές γενικά του κυκλοφορικού συστήματος. Τα λουτρά της Υπάτης οφείλουν τη δράση τους στο διοξείδιο του άνθρακα και στο υδρόθειο που περιέχουν. Πλεονέκτημα αποτελεί το ότι διαθέτουν αδιάφορο θερμοκρασία. Με έρευνες που έγιναν από το 1902 και μετέπειτα έρευνες που στηρίζονται στην ανταλλαγή αερίων στους πνεύμονες, αποδείχθηκε ότι κατά τη διάρκεια οξυανθρακούχου λουτρού έχουμε αύξηση εμπνεόμενου διοξειδίου του άνθρακος ενώ η κατανάλωση οξυγόνου παραμένει αμετάβλητη.

Το διοξείδιο του άνθρακα δρα στα νεύρα της θερμότητας του δέρματος κι έτσι ο λουόμενος αισθάνεται μια ευχάριστη θερμότητα ακόμα και όταν η θερμοκρασία του λουτρού είναι μικρότερη της θερμοκρασίας του σώματος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι φυσαλίδες του διοξειδίου του άνθρακα που είναι κακοί αγωγοί θερμότητας κάθονται επάνω στο δέρμα και μ' αυτό τον τρόπο εμποδίζεται η απώλεια θερμότητας από το σώμα.

Η απορρόφηση του διοξειδίου του άνθρακα προκαλεί διεύρυνση των τριχοειδών αγγείων του δέρματος και έχουμε πτώση της αρτηριακής πίεσης.

Τα τριχοειδή αγγεία διευρυμένα λαμβάνουν μεγαλύτερο όγκο αίματος το οποίο με τις φλέβες πηγαίνει στην καρδιά. Έτσι, δεχόμενη μεγαλύτερη ποσότητα αίματος αυξάνει το έργο της, δηλαδή τη συστολική της ενέργεια.

Η καρδιά μπορεί να δέχεται μεγαλύτερη ποσότητα αίματος αλλά το εξωθεί στις αρτηρίες με μεγαλύτερη ευκολία λόγω της ελάττωσης των περιφερειακών αντιστάσεων. Ο αριθμός δε των σφίξεων στην διάρκεια του λουτρού μειώνεται κατά 10-15 το λεπτό. Το υδρόθειο επίσης που περιέχει το ιαματικό νερό της Υπάτης έχει αξιόλογη επίδραση στον οργανισμό.

Από έρευνες που έγιναν απεδείχθη ότι το υδρόθειο απορροφάται όπως το διοξείδιο του άνθρακα δια μέσου του δέρματος, έχει δε ειδική δράση στις αρτηρίες διότι το τοίχωμα αυτών περιέχει σε φυσιολογική κατάσταση μεγάλη ποσότητα θείου. Η ελάττωση του θείου στο τοίχωμα των αρτηριών έχει ως αποτέλεσμα την απόθεση χοληστερίνης και ασβεστίου κι έτσι έχουμε τη σκλήρυνση αυτών.

Το υδρόθειο και οι άλλες θειούχες ενώσεις έχουν αξιόλογη επίδραση στο δέρμα και ιδίως στις παθολογικές καταστάσεις αυτού.

Τα θειούχα λουτρά προκαλούν στην πάσχουσα επιδερμίδα διάλυση της αλλοιωμένης στιβάδος και κατόπιν δια του δέρματος απορρόφηση του υδρόθειου και ανάπλαση αυτής. Τα θειούχα λουτρά επίσης κανονίζουν τις εκκρίσεις του δέρματος, όλες εκείνες δηλαδή τις σμηγματοροϊκές καταστάσεις που οφείλονται στην ανώμαλη λειτουργία των θυλακοειδών αδένων.

Ας δούμε μερικές ακόμα θεραπευτικές εφαρμογές ιαματικών λουτρών και κυρίως των λουτρών της Υπάτης που παρουσιάζουν ενδιαφέρον :

Αρτηριακή Υπέρταση

Η λουτροθεραπεία πρέπει να εφαρμόζεται στα αρχικά στάδια της υπέρτασης, στο στάδιο δηλαδή που δεν έχουμε βλάβες των αγγείων ή των νεφρών. Επειδή η αρτηριακή υπέρταση και η πτώση της αρτηριακής πίεσης δεν συνεχίζονται και μετά την διακοπή των ιαματικών λουτρών γι' αυτό το λόγο αμφισβητείται και η αξία των λουτρών στην αντιμετώπιση της υπέρτασης.

Διαλείπουσα Χολώτης

Τα συμπτώματα αυτά εμφανίζονται στο βάδισμα και χαρακτηρίζονται από ισχυρό πόνο στην γάμπα (έχουμε σπασμό των αρτηριών της κνήμης και ανεπαρκή μεταφορά αίματος), ο πόνος είναι τόσο ισχυρός που ο ασθενής αναγκάζεται να σταματήσει το βάδισμα. Σε αυτές τις περιπτώσεις τα αποτελέσματα μιας λουτροθεραπείας είναι περισσότερο από ικανοποιητικά.

Κνησμός

Άλλοτε είναι αποτέλεσμα διαφόρων παθήσεων του δέρματος και άλλοτε όχι. Έχουμε δηλαδή κνησμό με μια δερματική αλλοίωση αλλά έχουμε και κνησμό χωρίς δερματική αλλοίωση (λειτουργικές διαταραχές του ήπατος ή των ενδοκρινών αδένων). Η επίδραση των λουτρών είναι τοπική και οφείλεται στην ειδική δράση των θειούχων στοιχείων.

Τουλάχιστον 7 δερματοπάθειες ανταποκρίνονται θετικά στα θερμομεταλλικά νερά :

- Έκζεμα
- Κνησμός αιδοίου – πρωκτού
- Ψωρίαση
- Νεανική ακμή
- Ροδόχρους ακμή
- Συνέπειες των εγκαυμάτων
- Ιχθύαση

Η υδροθεραπεία δε θα πρέπει να χρησιμοποιείται στις οξείες παθήσεις του δέρματος. Ειδικότερα για τις δερματολογικές παθήσεις αντενδείκνυται η χρήση των θερμομεταλλικών νερών στην σπογγοειδή μυκητίαση, τον καρκίνο και τη φυματίωση του δέρματος.

Θεραπευτική Ενέργεια των Ιαματικών Νερών

Η ενέργεια των ιαματικών νερών κατά τους ειδικούς για την θεραπεία διαφόρων παθήσεων είναι φαρμακοδυναμική, θερμική, βιολογική και ραδιενεργή.

Η φαρμακοδυναμική ενέργεια οφείλεται στα διαλυμένα συστατικά των μεταλλικών νερών. Τα συστατικά αυτά είναι ιόντα και στο φορτίο τους οφείλεται κυρίως η ευεργετική επίδραση των διαλυμένων ουσιών. Η ποσότητα των διαλυμένων ουσιών, επομένως και των ιόντων εξαρτάται από την θερμοκρασία (υψηλή θερμοκρασία αυξάνει την διαλυτότητα), από την σύσταση των πετρωμάτων μέσα από τα οποία κυκλοφορεί το νερό, από την διάρκεια επαφής του με τα πετρώματα, από το βαθμό διαλυτότητας των πετρωμάτων, από την πίεση του νερού σ' αυτά. Τα νερά αυτά περιέχουν στερεά διαλυμένα άλατα και αέρια. Κατά τη χρήση των ιαματικών νερών, τα ιόντα είτε καθιλώνονται στο δέρμα οπότε προκαλείται ερεθισμός του και έμμεσα ολόκληρου του οργανισμού επιτυγχάνοντας έτσι την αύξηση της αμυντικής ικανότητας, είτε διεισδύουν στο δέρμα. Το Υδρόθειο αντίθετα απορροφάται και δρα κυρίως κατά των ρευματικών παθήσεων με τη μορφή του θείου. Το διοξείδιο του άνθρακα απορροφάται επίσης και δρα ευεργετικά στην κυκλοφορία του αίματος και της αρτηριακής πίεσης.

Μέσω των εργασιών πολλών ερευνητών αποδείχθηκε ότι υπάρχει διαφορά ηλεκτρικού φορτίου μεταξύ ιαματικού νερού και αίματος. Έτσι κατά τη διάρκεια του λουτρού γίνεται μετακίνηση ιόντων από το μεταλλικό νερό προς το δέρμα και αντίστροφα. Κατά τη διάρκεια της εισόδου του ασθενούς στο νερό το δέρμα παρουσιάζει καταρχήν

σπαστικά φαινόμενα, δηλαδή ελαφρύ ρίγος-ωχρότητα και μετά ακολουθούν αντιδραστικά φαινόμενα όπως έντονη ερυθρότητα, αίσθημα θερμότητας και καύσου το οποίο συνεχίζεται και μετά το τέλος του λουτρού, οπότε και παρουσιάζεται άφθονη εφίδρωση.

Η θερμική ενέργεια του ιαματικού νερού συνίσταται στον ερεθισμό του δέρματος κι αυτό γιατί εξαιτίας αυτού η κυκλοφορία του αίματος γίνεται πιο έντονη και η εναλλαγή της ύλης είναι μεγαλύτερη.

Επίσης συντελούνται η αποβολή από τα ούρα αλάτων, ουρίας και ουρικού οξέως, η αύξηση των καύσεων εντός του οργανισμού, η αύξηση της λεμφικής κυκλοφορίας.

Η αποβολή τοξικών ουσιών, αλάτων και φαρμακευτικών ουσιών γίνεται και από το δέρμα. Μπορεί να προκληθεί ελάττωση του βάρους του σώματος με συχνές εφιδρώσεις και σε μερικές περιπτώσεις αφυδάτωση του οργανισμού και πύκνωση του δέρματος.

Τα ψυχρά λουτρά δρουν καταπραϋντικά στο νευρικό σύστημα. Τα θερμά λουτρά διεγείρουν το κεντρικό νευρικό σύστημα μέσω των νευρικών απολήξεων του δέρματος.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι τα θερμά λουτρά μικρής διάρκειας έχουν ως αποτέλεσμα τη γενική οργανική ευεξία, ενώ αντίθετα τα θερμά λουτρά μεγάλης διάρκειας προκαλούν εξάντληση του οργανισμού. Γι' αυτό οι λουόμενοι πρέπει να υπακούουν απόλυτα στις οδηγίες του ιατρού που αφορούν τη διάρκεια του λουτρού αλλά και τη θερμοκρασία του. Ειδικότερα αν υποφέρουν από καρδιακές παθήσεις ή ανωμαλίες της κυκλοφορίας.

Ανάλογα με τη θερμοκρασία του λουτρού μπορούμε να τα χωρίσουμε σε :

- Ψυχρό Λουτρό
- Δροσερό Λουτρό
- Ουδέτερο Λουτρό
- Θερμό Λουτρό
- Ήπια και Καταπραϋντικά Λουτρά

Επιδράσεις ψυχρών-θερμών λουτρών :

- Στην κυκλοφορία

- Στην καρδιά
- Στην υπέρταση
- Στην αναπνοή
- Στο δέρμα
- Στο μεταβολισμό
- Στο μυϊκό σύστημα
- Στο νευρικό σύστημα
- Στο αίμα

Η θεραπευτική δράση των ιαματικών νερών εξαιτίας της ραδιενέργειας οφείλεται αφενός στην μεταστοιχείωση του ραδίου και κυρίως στο ραδόνιο αφετέρου στα ραδιενεργά στοιχεία τα οποία παραλαμβάνει το νερό από τα πετρώματα που περνάει.

Το ραδόνιο εισέρχεται στο σώμα είτε από την αναπνευστική οδό είτε από το δέρμα. Από το δέρμα εισέρχεται μικρή ποσότητα ραδονίου και παραμένει σ' αυτό 1-2 ώρες μετά το λουτρό.

Το ραδόνιο που εισέρχεται στον οργανισμό από την αναπνευστική οδό κατά την διάρκεια του λουτρού, διέρχεται εντός 15 λεπτών στο αίμα και από εκεί στους ιστούς. Το ραδόνιο λοιπόν έχει πολλές επιδράσεις σε νευραλγίες, νευρίτιδες, στην αποβολή του ουρικού οξέως, στα ηπατικά και αδενικά κύτταρα, στους πνεύμονες και επινεφρίδια, στην ισορροπία του συμπαθητικού και παρασυμπαθητικού συστήματος.

Η βιολογική ενέργεια των ιαματικών νερών έγκειται στη βοήθεια του ανθρώπινου οργανισμού να αποβάλλει τα επιβλαβή προϊόντα της εναλλαγής της ύλης και να σταθεροποιήσει τη σύσταση των χυμών του. Με την πάροδο της ηλικίας παρατηρείται αστάθεια των χυμών του οργανισμού λόγω συνεχούς αλλαγής της φυσικοχημικής σύστασής τους. Η αστάθεια αυτή προξενεί τη συσσώρευση των προϊόντων της εναλλαγής της ύλης μέσω του αίματος στους ιστούς, στα όργανα και τις αρθρώσεις. Ο οργανισμός αμυνόμενος προσπαθώντας να απαλλαγεί από τις επιβλαβείς αυτές ουσίες εμφανίζει παροξυσμούς χρόνιων παθήσεων.

Το πιο απαραίτητο θρεπτικό συστατικό εξακολουθεί να παραμένει το νερό, ζωτικότερον γης ύδωρ είπε ο Αριστοτέλης.

Ποσιθεραπεία είναι η εισαγωγή υγρών στο πεπτικό σύστημα με πόση, για θεραπευτικούς σκοπούς. Η επίδραση των ιαματικών νερών οφείλεται στα μεταλλικά στοιχεία (υπό μορφή ιόντων), στα κολλοειδή και στα άλατα, τα οποία με την κυκλοφορία φθάνουν στα διάφορα όργανα του οργανισμού όπου ασκούν φαρμακοδυναμική και βιολογική επίδραση.

Το νερό αποτελεί μία από τις κύριες πηγές τροφοδοσίας του ανθρώπινου οργανισμού σε ανόργανα άλατα τα οποία είναι απαραίτητα για την καλή λειτουργία του, ενώ η έλλειψή τους δημιουργεί πολλές επιπλοκές.

Άλλοτε το μεταλλικό νερό δρα δι ενός εκ των συστατικών του όπως ραδόνιο στα ραδιενεργά ύδατα και άλλοτε δια του συνόλου των συστατικών που βρίσκονται σ' αυτό. Τις περισσότερες φορές η θεραπευτική δράση των μεταλλικών νερών εκδηλώνεται μετά από μακροχρόνια χορήγηση. Εξαιρούνται τα θειομαγνησιούχα και θειονατριούχα μεταλλικά νερά τα οποία μόλις χορηγηθούν έχουν άμεσα θεραπευτικά αποτελέσματα-δρουν ως καθαρτικά. Είναι αυτονόητο ότι η κακή λειτουργία της καρδιάς ή των νεφρών αποτελεί βασική αντένδειξη για κάθε είδος ποσιθεραπείας.

Με την πόση ιαματικών νερών έχουμε :

1. Αύξηση της διούρησης
2. Βελτίωση της πεπτικής λειτουργίας
3. Ρύθμιση της λειτουργίας της χοληδόχου κύστεως
4. Βελτίωση της εντερικής λειτουργίας
5. Βελτίωση της πεπτικής λειτουργίας

Το ιαματικό νερό είναι υπότονο σε σχέση με το αίμα και γι' αυτό το λόγο γρήγορα απορροφάται και απεκκρίνεται από τους νεφρούς. Με την γρήγορη διέλευση του νερού από τις χοληφόρους και ουροφόρους οδούς συμπαρασύρονται και αποβάλλονται άλατα και μικροί λίθοι.

Το ανθρακικό οξύ που περιέχεται σε πολλά ιαματικά νερά προκαλεί διέγερση της λειτουργίας του στομάχου και αύξηση της

εκκριτικής λειτουργίας. Αυτό το ίδιο το ανθρακικό οξύ προκαλεί αύξηση των περισταλτικών κινήσεων του εντέρου και αύξηση της συσταλτικότητας της χοληδόχου κύστεως. Τα θερμικά ερεθίσματα στην ποσιθεραπεία έχουν περιορισμένο ενδιαφέρον και αυτό διότι τα διάφορα θερμικά ερεθίσματα έχουν τοπογραφικώς περιορισμένη έκταση που αρχίζει από την στοματική κοιλότητα και τελειώνει στο στομάχι. Πέραν του πλωρού το περιεχόμενο του δωδεκακτύλου φέρει την ίδια θερμοκρασία με την θερμοκρασία του σώματος. Κατά συνέπεια, δεν έχουμε καμία θερμική δράση. Τούτο συμβαίνει γιατί το έντονα ψυχρό ή θερμό νερό αυξάνει την περισταλτικότητα του στομάχου.

Σ' αυτή τη φάση λοιπόν θα έπρεπε να έχουμε μία γρήγορη κένωση του στομάχου, αντίθετα όμως έχουμε μια επιβράδυνση και αυτό συμβαίνει γιατί και τα δύο αυτά ερεθίσματα το έντονα ψυχρό ή το έντονα θερμό προκαλούν σύσπαση του πλωρού. Γι' αυτό το λόγο άτομα με παθήσεις του στομάχου ή του πλωρικού στομίου πρέπει ν' αποφεύγουν να πίνουν υγρά πολύ θερμά ή έντονα ψυχρά.

Τα χημικά ερεθίσματα κατά την ποσιθεραπεία εμφανίζουν μεγάλο ενδιαφέρον. Με την λήψη ορισμένων μεταλλικών νερών έχουμε άλλες φορές γενικά εμπλουτισμό του οργανισμού σε μεταλλικές ουσίες, άλλες φορές εμπλουτισμό σε μια ορισμένη ουσία ή σε ένα ορισμένο όργανο. Μια μεταλλική ουσία μπορεί να εκτοπίσει από συγκεκριμένο χώρο του οργανισμού μία άλλη καθώς επίσης να γίνει η αιτία για την απέκκριση μιας άλλης. Για παράδειγμα με την εισαγωγή βρώμιου έχουμε αποβολή χλώριου, με την εισαγωγή νάτριου έχουμε αποβολή κάλιου και με την εισαγωγή ασβέστιου έχουμε αποβολή μαγνήσιου.

Ακόμα, είναι δυνατόν μεταλλική ουσία να αναστέλλει την μεταβολή άλλων ουσιών. Αποδείχθηκε ότι τα χλωρονατριούχα, το διττανθρακικό νάτριο και κάλιο επιφέρουν κατακράτηση ασβέστιου. Πολλές έρευνες έχουν γίνει και έχουν αποδείξει ότι με την λήψη μεταλλικών νερών από διάφορες πηγές έχουμε μεταβολές στην περιεκτικότητα του ορού του αίματος.

Ενδεικνυόμενα είδη νερών

1. Ολιγομεταλλικά. Είναι νερά με στερεό υπόλοιπο μικρότερο των 200mg% και περιέχουν Na, Ca, Mg, Cl, SO₄, HCO₃, καθώς και ίχνη Fe, CU, Mn, Cr, Co, Zn και άλλων βαρέων μετάλλων.

Επίσης περιέχουν διαλυμένα αέρια όπως οξυγόνο, άζωτο ή διοξείδιο του άνθρακα. Τα pH είναι συνήθως ελαφρώς όξινα, ως επί το πλείστον κρύα και ορισμένα από αυτά είναι ραδιενεργά.

Η θεραπευτική τους δράση παραδοσιακά αποδίδεται στην υποτονικότητά τους. Επίσης στα ολιγομεταλλικά νερά αποδίδεται δράση διουρητική δια μέσου αυξήσεως της νεφρικής αιματώσεως.

2.Μετριομεταλλικά νερά. Περιέχουν στερεό υπόλοιπο 200-1000mg%.

3.Ανθρακικά ολιγομεταλλικά νερά. Περιέχουν αυξημένη ποσότητα CO₂.

Παρουσιάζουν διουρητική δράση η οποία αποδόθηκε στην ταχεία και αθρόα απορρόφησή τους από τον γαστρικό βλεννογόνο.

Το ΞΥΝΟ ΝΕΡΟ που προέρχεται από τη Φλώρινα και η ΣΑΡΙΖΑ που προέρχεται από την Άνδρο είναι επιτραπέζια νερά κατάλληλα για ποσιθεραπεία.

Ξυνό Νερό

Ανήκει στην κατηγορία των ψυχρών υδρανθρακικών οξυπηγών. Το pH των πηγών του Ξυνού Νερού είναι 6,6 και γι' αυτό έχει ευχάριστη χαρακτηριστική και υπόξινη γεύση. Επειδή δεν περιέχει μαγνήσιο και ασβέστιο ενδείκνυται στην γεροντολογία, μιας και στο γήρας υπάρχουν οστεοπορωτικές αλλοιώσεις των οστών.

Ενδείξεις του Ξυνού Νερού

- Δυσπεπτικές καταστάσεις
- Ουρική αρθρίτις
- Ψαμμίασης-λιθίασης
- Χρόνιες φλεγμονές των κατωτέρων ουροφόρων οδών
- Δυσκοιλιότητα
- Ελαφρά ηπατοπάθεια

Αντενδείξεις του Ξυνού Νερού

- Βαρεία και χρόνια ηπατοπάθεια
- Υπερτροφία προστάτου

- Έλκη στομάχου και πλωρού

Σάριζα

Το νερό της Σάριζας έχει μεγάλη διαλυτική ικανότητα στα άλατα και είναι διουρητικό.

Ενδείξεις του νερού Σάριζα

- Λιθιάσεις-ψαμμιάσεις-κρυσταλλουρία
- Γαστρεντερικές διαταραχές-παθήσεις του στομάχου, του εντέρου και της χοληδόχου κύστεως
- Εκζεματοειδείς δερματίτιδες

Αντενδείξεις του νερού Σάριζα

- Βαρεία και χρόνια ηπατοπάθεια

Η ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ-ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΜΕ ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΣΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ

Η θεραπευτική δράση των ιαματικών λουτρών αν και είναι γνωστή από τους π.Χ χρόνους, ακόμη και σήμερα δεν έχει διευκρινιστεί τελείως. Οι αρχαίοι Έλληνες γνώριζαν καλά μερικές ιδιότητες των ιαματικών νερών και λουτρών τα οποία χρησιμοποιούσαν όχι μόνο για θεραπευτικούς λόγους αλλά και για να διατηρούνται σε καλή φυσική κατάσταση. Θεωρούσαν τις ιαματικές πηγές σαν μυστηριώδεις θεότητες που περιέκλειαν μέσα τους ευεργετικούς και θεραπευτικούς χυμούς, κατάλληλους για την θεραπεία των λουομένων ασθενών. Με την πρόοδο οι θεραπευτικές ιδιότητες των λουτρών είναι δυνατόν να αποδοθούν :

1. Στην παρουσία μεταλλικών αλάτων και στη διάσπασή τους
2. Σε ειδικές κολλοειδείς ουσίες και σε σπάνια αέρια

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο μαιευτικής και γυναικολογίας του Πανεπιστημίου της Πάρμας η λουτροθεραπεία συνίσταται σε χρόνιες

φλεγμονές του γυναικείου γεννητικού συστήματος για τις οποίες προσδιορίζεται η πάροδος διατίνας από το αρχικό επεισόδιο της φλεγμονής, όπως σε τραχήτιδες, κολπίτιδες και μητροπάθειες.

Οι μορφές αυτών των παθήσεων έχουν ευεργετικά αποτελέσματα από τις θεραπείες με ιαματικές πηγές, κυρίως δε με νερά χλωριούχου και ιωδιούχου νατρίου τα οποία χορηγούνται με λουτρό ή με πίεση και πυκνότητα σταδιακά αυξανόμενη.

Θετικές επιδράσεις όμως έχουμε και στη γυναικεία στείροτητα. Στον τομέα αυτό οι δύο τομείς που σήμερα η θεραπεία με ιαματικές πηγές φαίνεται να έχει καλύτερες ενδείξεις είναι:

- Η σαλπιγγική στείροτητα που είναι συνέπεια προηγουμένων φλεγμονών
- Η στείροτητα της μήτρας

ΟΙ ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ

Άλλες έρευνες απέδωσαν την θεραπευτική ιδιότητα των ιαματικών νερών στην ακτινοβολία την οποία αντλούν από τα βάθη της γης. Έτσι μπήκαν και οι βάσεις της ραδιενέργειας. Η ραδιενέργεια είναι η ιδιότητα των σωμάτων εκείνων τα οποία εκπέμπουν αυτομάτως και συνεχώς ακτινοβολία, δηλ. ακτίνες α, β, γ. Μία πιο σύγχρονη αντίληψη όμως, είναι ότι η λουτροθεραπεία περιέχει την έννοια μιας ερεθιστικής θεραπείας σε ορισμένα όργανα όπως το ιώδιο στον θυρεοειδή αδένα και το θείο στους αρθρικούς χόνδρους. Το σύνολο αυτών των αντιλήψεων αποτελεί την απάντηση στην ερώτηση που οφείλεται η θεραπευτική ιδιότητα των ιαματικών λουτρών. Τα λουτρά και τα ιαματικά νερά είναι διασκορπισμένα σ' όλη τη χώρα, γύρω από την παράκτια περιοχή, στο εσωτερικό αλλά και στα νησιά του Αιγαίου. Οι περισσότερες πηγές

βρίσκονται στα νησιά και είναι 229, ακολουθεί η Στερεά Ελλάδα με 156, η Μακεδονία με 115, η Πελοπόννησος με 114, η Θεσσαλία με 57, η Ήπειρος με 56 και η Θράκη με 25. Τα λουτρά στην Ελλάδα ταξινομούνται με βάση τη θερμοκρασία του νερού :

- Σε κρύα (κάτω των 28°C)
- Σε ζεστά (άνω των 28°C)

Από τα πιο δημοφιλή είναι τα λουτρά της Αιδηψού με θερμοκρασία 78°C. Η λουτροθεραπεία μπορεί να αντιπροσωπεύσει την πρώτη εναλλακτική εφαρμογή σε φάρμακα για χρόνιες μη ανταποκρίσιμες φλεγμονώδεις ασθένειες καθώς επίσης μπορεί να θεωρηθεί συμπληρωματική προς την ιατρική αγωγή σε παθήσεις αναπνευστικές, γαστρεντερολογικές, γυναικολογικές, δερματολογικές και ορθοπδικές.

Κατά τη διάρκεια μιας λουτροθεραπείας επιδρούν στον οργανισμό πολλά ερεθίσματα. Αυτά τα ερεθίσματα προέρχονται :

A) Τα εκ του περιβάλλοντος ερεθίσματα :

Η αλλαγή του περιβάλλοντος καθώς και ο τρόπος διαβίωσης ενός ατόμου κατά το 25ήμερο που κάνει λουτροθεραπεία. Το γεγονός δηλαδή ότι είναι απαλλαγμένο από το άγχος της εργασίας, από το άγχος της οικογενειακής φροντίδας (δεν πάει τα παιδιά στο φροντιστήριο δεν τρέχει με την ψυχή στο στόμα να προλάβει τα ραντεβού του, δεν, δεν, δεν, ένα σωρό δεν), φέρει μια ψυχική ηρεμία η οποία δρα ευεργετικά στο νευροφυτικό σύστημα κι έτσι η λουτροθεραπεία έχει ευεργετικά αποτελέσματα. Άλλος παράγοντας είναι ο ψυχολογικός. Η πίστη δηλαδή που έχει ο ασθενής ότι με τη λουτροθεραπεία θα αποκαταστηθεί το πρόβλημά του. Αυτή η πίστη του ενισχύεται ακόμα περισσότερο όταν πληροφορείται πως άτομα με το ίδιο πρόβλημα έχουν γίνει καλά.

B) Τα εκ λουτρού ερεθίσματα. Αυτά διακρίνονται σε:

1. Θερμικά
2. Χημικά
3. Μηχανικά

B1) Θερμικό ερέθισμα

Έχουμε θερμικό ερέθισμα όταν η θερμοκρασία του ιαματικού νερού είναι ανώτερη ή κατώτερη της θερμοκρασίας του σώματός μας η οποία καλείται ουδέτερη ή αδιάφορος και είναι 33°-34°C. Έτσι ένα λουτρό με θερμοκρασία 21°-25°C χαρακτηρίζεται ως δροσερό. Ως χλιαρό χαρακτηρίζεται αυτό με θερμοκρασία 26°-32°C. Αδιάφορο αυτό με θερμοκρασία 33°-34°C και από 38°C και πάνω υπέρθερμο. Τα θερμά λουτρά λοιπόν προκαλούν υπεραιμία και χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία χρόνιων παθήσεων (ρευματισμοί, αρθρίτιδες, νευρίτιδες).

Αυτά τα λουτρά αυξάνουν τις καύσεις στον οργανισμό και αυτό διαπιστώνεται με την αύξηση των αλάτων και του ουρικού οξέος που αποβάλλονται με τα ούρα.

Τα θερμά λουτρά μικρής διάρκειας φέρνουν ευεξία και εξαφανίζουν την κόπωση σε αντίθεση με τα μεγαλύτερης διάρκειας που προκαλούν εξάντληση.

B2) Χημικό ερέθισμα

Αυτό προκαλείται από τα διαλυμένα στα ιαματικά νερά στερεά συστατικά τα οποία βρίσκονται υπό μορφή ιόντων. Αυτά κατά τη διάρκεια του λουτρού προσκολλώνται στο δέρμα, ερεθίζουν τις νευρικές ίνες και δια της νευρικής οδού το ερέθισμα μεταφέρεται σ' ολόκληρο τον οργανισμό. Αντίθετα, τα αέρια που βρίσκονται σε αεριώδη κατάσταση προσκολλώνται για λίγο, απορροφώνται, διεισδύουν βαθύτερα στο δέρμα και με την κυκλοφορία μεταφέρονται σ' όλα τα όργανα και τους ιστούς του οργανισμού (διοξείδιο του άνθρακα, ραδόνιο).

B3) Μηχανικό ερέθισμα

Προκαλείται από την πίεση του ιαματικού νερού στο σώμα του λουομένου (υδροστατική πίεση).

Η επίδραση της υδροστατικής πίεσης γίνεται καταφανής σε λουτρά αδιάφορης θερμοκρασίας, στα λουτρά που δεν έχουμε καθόλου θερμικό παράγοντα.

Διαπιστώθηκε λοιπόν ότι σε αυτά τα λουτρά η πίεση στις περιφερειακές φλέβες ανέρχεται. Η αύξηση αυτής της πίεσεως όμως είναι

μικρή εφ' όσον το ύψος του νερού παραμένει κάτω από το ύψος της καρδιάς.

Όταν το νερό ανέλθει πάνω από το ύψος της καρδιάς έχουμε μεγαλύτερη συμπίεση του θώρακος και κατ' αυτόν τον τρόπο αύξηση της φλεβικής πίεσεως.

Η υδροστατική πίεση έχει σημαντική δράση στη διούρηση. Στην αρχή κάθε λουτρού η ποσότητα των ούρων αυξάνει ανεξάρτητα από την θερμοκρασία, αυξάνει δε τόσο περισσότερο όσο μεγαλύτερη είναι η στήλη ύδατος που πιέζει την κοιλιά.

Δεν υπάρχει λοιπόν αμφιβολία ότι οι άτυπες ασθένειες είναι εκείνες που μπορούν να αποκομίσουν οφέλη από την λουτροθεραπεία με ιαματικά νερά και κυρίως το βρογχικό άσθμα, η χρόνια βρογχίτιδα, το εμφύσημα και η βρογχιεκτασία. Τα νερά που έχουν μελετηθεί και έχουν χρησιμοποιηθεί περισσότερο για την θεραπεία αυτών των άτυπων βρογχοπνευμονοπαθειών είναι τα θειούχα, τα διττανθρακικά, τα χλωριούχα, τα ανθρακικά, αρσενικούχα και ραδιενεργά. Τα μεταλλικά αυτά νερά επιδρούν στις νόσους των αναπνευστικών οδών με μηχανισμούς συνδεδεμένους τόσο με τις χημικές ιδιότητες (θείον, αρσενικό κ.τ.λ.) όσο και με τις φυσικές ιδιότητες (ραδιενέργεια, καταπραϋντική και αντισπαστική δράση). Αντιπροσωπευτικά να πούμε μερικά πράγματα για τα θειούχα νερά.

Θειούχα νερά

Η δράση αυτών των νερών σύμφωνα με κάποιους πρέπει να αναζητηθεί στις αντιαλλεργικές και αντιμολυσματικές ιδιότητες του θείου. Τα θειούχα νερά στα πλαίσια των χρόνιων αναπνευστικών παθήσεων βρίσκουν πεδίο θεραπευτικής εφαρμογής στις χρόνιες βρογχίτιδες, στο βρογχικό άσθμα, σε χρόνιες φλεγμονές όπως ρινίτιδες, φαρυγγίτιδες. Η χορήγηση αυτών των νερών στις αναπνευστικές παθήσεις μπορεί να ομαδοποιηθεί στο ακόλουθο σχήμα :

- Υγρές εισπνοές
- Ξηρές εισπνοές
- Aerosol

Σοβαρή αντένδειξη θεωρείται πάντα η πνευμονική φυματίωση σε ενεργή φάση. Πολλοί συγγραφείς, ιδιαίτερα οι Γάλλοι, θεωρούν ότι τα

θειούχα νερά ενδείκνυνται όταν στην αλλεργική αιτιο-παθογένεση συμμετέχει και ένας μολυσματικός παράγοντας. Τα αποτελέσματα είναι εμφανή κατά την δεύτερη ή τρίτη εβδομάδα. Ο βήχας γίνεται λιγότερο συχνός και λιγότερο έντονος, η απόχρεμψη λιγότερο συχνή και πιο ρευστή και κατά συνέπεια η δύσπνοια μειώνεται. Πρέπει να τονίσουμε όμως ότι ενώ ένα σημαντικό ποσοστό ασθενών αποκομίζει οφέλη από μια τέτοια θεραπεία, υπάρχουν και ασθενείς που παρουσιάζουν επιδείνωση στην κατάστασή τους.

Ας αναφερθούμε σε μερικούς παράγοντες που επηρεάζουν την εισπνοθεραπεία.

Εποχή : Οι θεραπείες γίνονται από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο. Αναφέρεται ότι την εποχή του καλοκαιριού είναι καλύτερη η ποιότητα των νερών, αυτό όμως δεν ευσταθεί. Θα ήταν προτιμότερο οι λουτροπόλεις να λειτουργούν όλο το χρόνο ή περισσότερους μήνες (Μάιο-Οκτώβριο). Έτσι, δεν θα παρατηρείται και ο συνωστισμός στην προσέλευση των ασθενών τους καλοκαιρινούς μήνες.

Προετοιμασία : Η σωστή επιλογή της λουτροπηγής αποτελεί το 50% της επιτυχίας της εισπνευσιοθεραπείας.

Διάρκεια : Συνήθως διαρκεί 21 μέρες, αλλά ο χρόνος μπορεί να παραταθεί ή να βραχυνθεί. Για να αποφευχθεί μια πιθανή θερμική αντίδραση η θεραπεία μπορεί να χρειασθεί να γίνει διακεκομμένα με μεσοδιαστήματα μιας ή δύο ημερών.

Κλίμα : Χρειάζεται παρατεταμένη ηλιοφάνεια, ελάχιστη υγρασία, οι άνεμοι να είναι ασθενείς, να μην εμφανίζονται ομίχλες και η γύρω περιοχή να συνεισφέρει στην ισορροπία του παρασυμπαθητικού-συμπαθητικού νευρικού συστήματος του ασθενούς. Τοπικοί παράγοντες που πρέπει επίσης να ελέγχονται είναι η πυκνότητα των αλλεργιογόνων στην περιοχή της λουτροπηγής καθώς και ο βαθμός ρύπανσης της ατμόσφαιρας.

Τρόπος ζωής-διαιτητική αγωγή : Αποφεύγεται η σωματική και πνευματική κόπωση αλλά επιβάλλονται οι περίπατοι. Το διαιτολόγιο είναι λιτό και δεν περιλαμβάνει δύσπεπτες τροφές.

ΤΑ ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΝΕΡΑ ΣΤΑ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ

Τα ιαματικά νερά χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια για να αντικαταστήσουν όλο ή μέρος του νερού στις συνταγές των καλλυντικών προϊόντων. Στην Ελλάδα, ήδη από την αρχαιότητα αλλά και μέχρι πρόσφατα, οι άνθρωποι λούζονται στα νερά θερμών πηγών για να ομορφύνουν αλλά και για να διατηρήσουν την υγεία τους. Υπάρχουν πολλές αναφορές στην παράδοσή μας για τη δύναμη των ιαματικών νερών. Τα άλατα, τα μεταλλικά στοιχεία και τα ιχνοστοιχεία που περιέχουν, έχουν μοναδικές ιδιότητες για το δέρμα αλλά και για τον ψυχισμό. Σήμερα, ο ρόλος των ιαματικών νερών επαναπροσδιορίζεται τόσο στην ιατρική όσο και στην κοσμητολογία. Στη Γαλλία, τέσσερις είναι τουλάχιστον οι εταιρείες που κυκλοφορούν σειρές καλλυντικών προϊόντων με το όνομα της πηγής από όπου αντλούν το νερό τους. Αλλά η τάση εξαπλώνεται και σε άλλες χώρες και τείνει να γίνει μόδα.

Πρόκειται λοιπόν απλώς για μια νέα μόδα;

Όχι. Οι έρευνες που γίνονται αποδεικνύουν ότι υπάρχουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα στη χρήση των ιαματικών νερών στο δέρμα.

Οι ιδιότητες αυτές βρίσκουν εφαρμογή στα καλλυντικά και δερματολογικά προϊόντα, στην ενυδάτωση, την αντιμετώπιση του λιπαρού δέρματος και της ακμής, την αντιμετώπιση της ατοπικής δερματίτιδας σε παιδιά και ενήλικες, στο έκζεμα, την ψωρίαση, τα εγκαύματα, τα προβλήματα επούλωσης στα ευαίσθητα δέρματα. Το νερό είναι το σημαντικότερο συστατικό των καλλυντικών προϊόντων, όπου περιέχεται σε ποσοστά μέχρι και 100%. Με τη συγκριτική μελέτη διαφόρων νερών και την κλινική έρευνα για τη δράση του ίδιου του νερού στο δέρμα, αποδεικνύονται οι ιδιότητες και επιβεβαιώνεται η εμπειρία αιώνων : τα ιαματικά νερά έχουν μέλλον στα καλλυντικά. Το μέλλον αυτό πρέπει να το αναζητήσουμε στη χώρα μας, στις δεκάδες

θερμές πηγές της, ιχνηλατώντας τα ίχνη του πολιτισμού χιλιετηρίδων και χρησιμοποιώντας τα μέσα της σύγχρονης επιστήμης.

ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Ο νομός Φθιώτιδας διαθέτει τις περισσότερες εκμεταλλεύσιμες ιαματικές πηγές στον Ελλαδικό χώρο, με όλα σχεδόν τα είδη φυσικών θερμομεταλλικών νερών, που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα των αναγκών του ανθρώπου για την πρόληψη, θεραπεία και αναζωογόνηση του οργανισμού.

Οι ιαματικές πηγές της Φθιώτιδας, με την υποδομή που υπάρχει σήμερα, προσφέρονται για λουτροθεραπεία και ποσιθεραπεία, σ' ένα περιβάλλον καθολικής αναψυχής και ηρεμίας.

Η φυσική επίδραση των θερμομεταλλικών νερών στον οργανισμό του ανθρώπου είναι πολύ σημαντική, αυτό δε, έχει αποδειχθεί μετά από πολλές έρευνες και πρακτικές εφαρμογές επιστημονικών ομάδων διεθνώς. Στη διαπίστωση αυτή κατέληξαν τα πορίσματα δύο πρόσφατων διεθνών επιστημονικών συνεδρίων που φιλοξενήθηκαν στα Καμένα Βούρλα και αφορούσαν όλες τις ιαματικές πηγές της Φθιώτιδας.

Στα συνέδρια αυτά, τονίσθηκε ιδιαίτερα η φυσική επίδραση του ιαματικού νερού στην πρόληψη παθήσεων της εποχής (όπως πόνοι μέσης), στη θεραπεία διαφόρων χρόνιων παθήσεων καθώς και στην αναζωογόνηση του οργανισμού.

Οι λουτροπόλεις της Φθιώτιδας έχουν μεγαλύτερα πλεονεκτήματα έναντι των λουτροπόλεων άλλων κρατών Ευρώπης, Αμερικής και Ασίας. Δεν έχουν υγρασία, ραδιενεργά κατάλοιπα ή βιομηχανικά λύματα, ούτε ρύπανση της ατμόσφαιρας, έχουν το καλύτερο κλίμα και συνδυάζουν βουνό, θάλασσα, ηλιοφάνεια και τον γαλάζιο ουρανό της Ελλάδας.

Το επίκεντρο της γέννησης των λουτροπηγών Καμένων Βούρλων, Θερμοπυλών, Καλλιδρόμου και Αιδηψού, ήταν τα Λιχαδονήσια,

απέναντι από τα Καμένα Βούρλα. Αλληπάλληλες σεισμικές δονήσεις δημιούργησαν τεκτονικά ρήγματα και από αυτά αναπήδησαν οι θερμοπηγές.

Ο Στράβων αναφέρει ότι ο σεισμός στα Λιγαδονήσια που δημιούργησαν τις ανωτέρω λουτροπηγές, κατέστρεψε τους Ωραιούς, τον Εχινό (Αχινό), τα Φάλαρα (Στυλίδα), την Ηράκλεια, τη Λαμία και παραπλήσιες περιοχές. Τότε και ο Σπερχειός ποταμός άλλαξε ρεϊθρο.

Στη Φθιώτιδα υπάρχουν περίπου σαράντα λουτροπηγές και οι κυριότερες είναι των Καμένων Βούρλων, του Κονιαβίτη, του Ασπρονερίου, της Κνημίδος, των Θερμοπυλών, του Καλλιδρόμου - Ψωρονέρια, της Υπάτης, του Πλατυστόμου και βορειότερα της Καϊτσας, της Εκκάρας - κάτω Αγόριανη, του Γεραλίου κοντά στο μοναστήρι των Γαβρακίων και της Παλαιοβράχας.

Η γη έδωσε στη Φθιώτιδα το πολύτιμο δώρο που έχει στα έγκατά της, τα θερμομεταλλικά νερά, παρέχοντας στον άνθρωπο τη δυνατότητα να εκμεταλλευτεί τις μοναδικές τους ιδιότητες για δική του ωφέλεια.

Ας επισκεφθούμε λοιπόν τις περιοχές του Νομού που έχουν ιαματικές πηγές, για να γνωρίσουμε από κοντά τη φυσική επίδραση που έχουν τα νερά των πηγών στον οργανισμό του ανθρώπου.

ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΜΕΝΩΝ ΒΟΥΡΛΩΝ

Τα Καμένα Βούρλα, που το όνομά τους είναι γνωστό εδώ και πολλά χρόνια σαν το πιο κοσμοπολίτικο κέντρο ιαματικού τουρισμού, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο Διεθνή χώρο, συνδυάζουν τις ιαματικές πηγές με τη θάλασσα και το βουνό. Ο συνδυασμός αυτός δίνει τη δυνατότητα σε άτομα ή ομάδες με διαφορετικές προτιμήσεις να κάνουν διακοπές ανάλογα με τις ανάγκες τους. Τα θερμομεταλλικά νερά των πηγών Καμένων Βούρλων λόγω της πλούσιας σύστασής τους σε φυσικά μέταλλα, άλατα και ραδόνιο, είναι από τα πιο σπάνια στον κόσμο.

Η ύπαρξή τους οφείλεται στις γεωλογικές μεταβολές του Μαλιακού κόλπου και του ορεινού όγκου Καλλιδρόμου - Κνημίδος που έγιναν πριν από χιλιάδες χρόνια. Η λουτρόπολη των Καμένων Βούρλων που φιλοξένησε κατά καιρούς πολλές προσωπικότητες, τόσο από τον Ελληνικό όσο και από το Διεθνή χώρο, εξακολουθεί να είναι το σημείο αναφοράς του ιαματικού τουρισμού στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Οι Λουτρικές εγκαταστάσεις των Καμένων Βούρλων λειτουργούν οργανωμένα από το 1935 και βρίσκονται στο μοναδικό γαλήνιας φυσικής ομορφιάς πάρκο-δάσος της Λουτρόπολης, στα « πόδια » του βουνού Κνήμης. Τα θερμομεταλλικά νερά των πηγών, τα οποία θερμαίνονται κυρίως από τα ηφαιστειογενή πετρώματα εδώ και 20.000 χρόνια περίπου, είναι εμπλουτισμένα με πολλά φυσικά ευεργετικά στοιχεία για την υγεία του ανθρώπου.

Πηγάζουν από μεγάλο βάθος (άνω των 3.000 μέτρων) σε φυσική θερμοκρασία 38-40°C. Η πλούσια περιεκτικότητα σε φυσικά μέταλλα και άλατα δίνει την δυνατότητα στον άνθρωπο να τα χρησιμοποιήσει προς όφελός του τόσο για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες όσο και για πρόληψη πολλών καταστάσεων που δημιουργεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής, καθώς και για αναζωογόνηση του οργανισμού με παράλληλα προγράμματα γυμναστικής και χαλάρωσης μέσα σε ένα φυσικό περιβάλλον απαλλαγμένο από κάθε είδους ατμοσφαιρική ρύπανση.

Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν 2 Υδροθεραπευτήρια με 180 ατομικούς λουτήρες και μια εσωτερική πισίνα.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ουρικές αρθρίτιδες-ποδάγρα και γενικά νευροαρθριτισμοί
2. Εκφυλιστικές αρθροπάθειες - οστεοαρθρίτιδες ή παραμορφωτικές αρθρίτιδες γονάτων, ισχίων, κ.λ.π. αρθρώσεων
3. Σπονδυλαρθροπάθειες
4. Χρόνιες ρευματοειδείς αρθρίτιδες
5. Αγκυλωτικές σπονδυλοαρθρίτιδες
6. Ρευματικές παθήσεις τενόντων και μυών - ρευματικές μυαλγίες
7. Ριζίτιδες ή ριζονευρίτιδες - κάθε είδους ισχιαλγίες και νευραλγίες
8. Τόνωση οπτικού και ακουστικού νεύρου - Βαρηκοΐα, ελαττωμένη οπτική οξύτητα
9. Γενική τόνωση του νευρικού συστήματος-κουρασμένοι οργανισμοί
10. Νευροφυτικές διαταραχές. Μερικές φορές ψυχονευρώσεων ιδίως από την κλιμακτήριο
11. Ανεπάρκεια ή διαταραχές έσω εκκρίσεων των αδένων και ωοθηκών
12. Χρόνιες γυναικολογικές παθήσεις
13. Διάφορες μορφές βρογχικού άσθματος
14. Αλλεργικές δερματοπάθειες και εκζέματα αρθριτικής ή νευρικής φύσεως

Η σύσταση του ιαματικού νερού είναι χλωριονατριούχος εμπλουτισμένη με φυσικό ραδόνιο. Στα Καμένα Βούρλα ανήκουν ακόμη τρεις ιαματικές πηγές με διαφορετική σύσταση που απέχουν μεταξύ τους από ένα έως τρία χιλιόμετρα και είναι οι παρακάτω :

1. ΠΗΓΕΣ ΚΝΗΜΙΔΟΣ

Οι πηγές αυτές είναι χλωριονατριούχες με φυσική θερμοκρασία από 33°-49°C.

Το νερό των πηγών είναι άοσμο και υφάλμυρο. Από τις πηγές Κνήμιδος, τροφοδοτούνται με ιαματικό νερό τα υδροθεραπευτήρια « ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ » και « ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ », με 200 λουτήρες ατομικούς και μία πισίνα, που βρίσκονται μέσα σ' ένα καταπράσινο πάρκο-δάσος 500⁰⁰⁰ στρεμμάτων.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

1. Χρόνιες ρευματοπάθειες

2. Παραμορφωτική αρθρίτιδα
3. Ουρική αρθρίτιδα
4. Σπονδυλαρθρίτιδα
5. Λουμπάγκο
6. Ισχιαλγία
7. Οσφυαλγία
8. Μετατραυματική αρθρίτιδα
9. Νευρίτιδα
10. Γυναικολογικές και αγγειακές παθήσεις

Τα νερά των πηγών Κνημίδος ενδείκνυται για πρόληψη πολλών από τις παραπάνω παθήσεις καθώς και για αναζωογόνηση του οργανισμού μέσα από ψυχοσωματική ευεξία με παράλληλα προγράμματα υγείας.

2. ΠΗΓΗ ΑΣΠΡΟΝΕΡΙΟΥ

Η πηγή αυτή βρίσκεται 3 χιλιόμετρα ανατολικά της πόλης των Καμένων Βούρλων και από εδώ τροφοδοτείται με πόσιμο νερό η λουτρόπολη.

Είναι νερό άριστης ποιότητας εφάμιλλο με το πολύ γνωστό EVIAN της ομώνυμης Γαλλικής πόλης. Έχει μέτρια σκληρότητα και ελάχιστα αμμωνιακά και νιτρώδη άλατα.

3. ΠΗΓΕΣ ΚΟΝΙΑΒΙΤΗ

Οι πηγές « Κονιαβίτη » βρίσκονται 2 χιλιόμετρα βορεια της πόλης των Καμένων Βούρλων. Το νερό είναι ισοτονικό και η σύστασή του είναι υδροχλωρο-χλωριο-νατριούχος. Αναβλύζουν σε φυσική θερμοκρασία 33°C.

Οι θεραπευτικές ιδιότητες των πηγών Κονιαβίτη κατάταουν τις ίδιες παθήσεις με τις πηγές Κνημίδος και επιπλέον ενδείκνυται για θεραπεία με εισπνοές στις παθήσεις:

1. Χρόνιο ασθμα
2. Βρογχίτιδες
3. Χρόνιες ρινιτιδες

Η λουτρόπολη των Καμένων Βούρλων έχει πλήρη ξενοδοχειακή υποδομή (ξενοδοχεία Α, Β, Γ, Δ κατηγορίας), ενοικιαζόμενα δωμάτια, διαμερίσματα, καμπίνες.

ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ

Η λουτρόπολη των Θερμοπυλών βρίσκεται σε απόσταση 15 χιλιομέτρων από την Λαμία, δίπλα στη νέα εθνική οδό Αθηνών - Λαμίας και κοντά στα ένδοξα « Στενά των Θερμοπυλών ». Τα ιαματικά λουτρά ήταν γνωστά από την Αρχαία Ελλάδα και αναφέρονται σ' αυτά πολλοί Αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς, όπως ο Ηρόδοτος, ο Στράβων, ο Πείσανδρος κ.ά. Κατά τη μυθολογία, τα λουτρά δημιουργήθηκαν μετά από παράκληση της Αθηνάς προς τη Γη για να λούζεται και να ανανεώνει τις δυνάμεις του ο Ηρακλής.

Οι λουτρικές εγκαταστάσεις βρίσκονται κοντά στα Μνημεία του Λεωνίδα, των επτακοσίων Θεσπιών και του τύμβου των Θερμοπυλών.

Από τις πηγές αναβλύζει μεγάλη ποσότητα θερμού φυσικού νερού και ένα μέρος από αυτό διοχετεύεται στις λουτρικές εγκαταστάσεις όπου χρησιμοποιείται με συνεχή ροή για λουτροθεραπεία. Η σύνθεση του ιαματικού νερού είναι υδρο-χλωριο-νατριούχος, με φυσική θερμοκρασία 42°C.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ρευματοπάθειες
2. Αρθρίτιδες
3. Ισχιαλγίες
4. Φλεβίτιδες
5. Αιμορροΐδες
6. Δερματίτιδες
7. Γυναικολογικές παθήσεις
8. Χρόνιες παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος

Το υδροθεραπευτήριο διαθέτει 28 ατομικούς λουτήρες. Στη λουτρόπολη Θερμοπυλών λειτουργούν ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια.

ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΛΛΙΔΡΟΜΟΥ

Οι πηγές Καλλίδρομου βρίσκονται σε απόσταση 2 χιλιομέτρων από τις Θερμοπύλες και την Αλαμάνα, στους πρόποδες του βουνού Καλλίδρομου και αναβλύζουν σε φυσική θερμοκρασία 33°C.

Λειτουργεί ανοικτή πισίνα μεγάλης χωρητικότητας με συνεχή ροή φυσικού θερμομεταλλικού νερού όπου γίνεται ομαδική χρήση από τους επισκέπτες.

Η σύσταση του ιαματικού νερού είναι υδροθειούχος, όμοια με αυτή των γνωστών πηγών SPALATO της Δαλματίας.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

1. Χρόνιες ρευματοπάθειες
2. Αρθρίτιδες
3. Ισχιαλγία
4. Δερματικές παθήσεις

ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΛΟΥΤΡΩΝ ΥΠΑΤΗΣ

Η λουτρόπολη της Υπάτης βρίσκεται σε απόσταση 18 χιλιομέτρων από τη Λαμία, στους πρόποδες του βουνού Οίτη, κοντά στην ιστορική κωμόπολη της Υπάτης και το Σπερχειό ποταμό.

Τα λουτρά είναι γνωστά από τον 4^ο αιώνα π.Χ, ήταν δε αφιερωμένα στη θεά του Έρωτα και της ομορφιάς Αφροδίτη. Η ύπαρξή τους αναφέρεται από πολλούς Αρχαίους Έλληνες συγγραφείς, όπως ο Πολύβιος, ο Ηλιόδωρος κ.ά. Η λουτρόπολη στο πέρασμα των χρόνων εξελίχθηκε σε ένα ολοκληρωμένο κέντρο προληπτικού-θεραπευτικού και αναζωογονητικού τουρισμού.

Εδώ ο ανθρώπινος οργανισμός ξεκουράζεται και αναζωογονείται πραγματικά, μακριά από τους θορύβους και το άγχος των μεγαλουπόλεων, παρέα με το κελήθισμα των πουλιών και το θρόισμα των φύλλων αιωνόβιων δέντρων, μέσα στο πανέμορφο καταπράσινο πάρκο όπου λειτουργούν και οι λουτρικές εγκαταστάσεις.

Εδώ οι απογευματινοί και βραδινοί περίπατοι, συνδυασμένοι με τις τοπικές παραδοσιακές λιχουδιές είναι κάτι το μοναδικό. Σε κοντινή απόσταση από τη λουτρόπολη βρίσκεται ο Εθνικός Δρυμός της Οίτης, το ιστορικό Μοναστήρι του Αγάθωνα καθώς και το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας με εξαιρετικό οικολογικό ενδιαφέρον.

Το ιαματικό νερό αναβλύζει σε βάθος 10 μέτρων περίπου από την επιφάνεια της γης και η θεά του είναι εντυπωσιακή. Η φυσική του θερμοκρασία είναι 33,5°C και η σύστασή του είναι οξυανθρακούχος-θειούχος.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

1. Διαταραχές της καρδιακής λειτουργίας
2. Υπέρταση
3. Χρόνιες παθήσεις του νευρικού συστήματος
4. Ρευματοπάθειες
5. Αρθροπάθειες
6. Ημικρανίες
7. Μετατραυματικές καταστάσεις
8. Τοπικές ασφυξίες των δακτύλων
9. Αποκατάσταση κατά το στάδιο της ανάρρωσης, μετά από εξαντλητικές ασθένειες

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Οργανωμένο υδροθεραπευτήριο με 100 ατομικούς λουτήρες. Η λουτρόπολη έχει πλήρη ξενοδοχειακή υποδομή, με ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία και ό,τι άλλο έχει σχέση με τις ανάγκες των παραθεριστών.

ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΠΛΑΤΥΣΤΟΜΟΥ

Τα λουτρά Πλατύστομου βρίσκονται σε απόσταση 35 χιλιομέτρων από τη Λαμία και 5 χιλιομέτρων από την κωμόπολη της Μακρακώμης, στις ρίζες του βουνού Όθρη και σε υψόμετρο 420μ.

Η λουτρόπολη χαρακτηρίζεται για το θαυμάσιο κλίμα της και το καταπράσινο τοπίο με τις πολύ όμορφες δενδροστοιχίες αργυρόλευκας.

Είναι ένας τόπος για ήρεμες διακοπές με ένα θαυμάσιο κλίμα όπου ο ανθρώπινος οργανισμός με την παράλληλη χρήση των ιαματικών νερών αναζωογονείται πραγματικά. Στο Πλατύστομο υπάρχουν δύο θερμομεταλλικές πηγές με διαφορετική σύσταση και χρήση.

1. ΨΥΧΡΗ ΠΗΓΗ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ

Υδροθειούχος, σε φυσική θερμοκρασία 25°C.

2. ΘΕΡΜΗ ΠΗΓΗ

Αλκαλική θειοπηγή, σε φυσική θερμοκρασία 33,5°C.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

(Με υδροθεραπεία και ποσιθεραπεία)

1. Παθήσεις στομάχου (χρόνιες γαστρίτιδες, υπερχλωρδρίες)
2. Χρόνιες παθήσεις των εντέρων
3. Παθήσεις του ήπατος
4. Παθήσεις χοληδόχου κύστεως
5. Διαβήτης
6. Ουρική αρθρίτιδα
7. Παθήσεις ουροφόρων οδών, νεφρολιθιάσεις
8. Ρευματοπάθειες
9. Αρθροπάθειες
10. Δερματικές παθήσεις
11. Γυναικολογικές παθήσεις
12. Παθήσεις του γαστρεντερικού και ουροποιητικού συστήματος

Στο Πλατύστομο λειτουργεί υδροθεραπευτήριο με 38 ατομικούς λουτήρες, 2 πισίνες και ειδικός χώρος για ποσιθεραπεία.

Η λουτρόπολη διαθέτει ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια, ταβέρνες.

Τέλος, πρέπει να επισημάνουμε τη θετική επίδραση των ιαματικών νερών στον ανθρώπινο οργανισμό, που δίνει τη δυνατότητα σ' αυτόν να αποφύγει, όσο αυτό είναι δυνατό, τη χρήση των χημικών φαρμάκων, στηριζόμενος τόσο στην προληπτική όσο και στη θεραπευτική δύναμη των φυσικών ιαματικών νερών.

Ιαματικές Πηγές Δομοκού

Από Λαμία προς Δομοκό, στη θέση Καμηλόβρυση υπάρχει μνημείο πεσόντων. Εκεί, το 1897, υπογράφηκε συνθήκη ειρήνης μεταξύ Ελλήνων με επικεφαλής τον Νομάρχη Φθιώτιδας Έσλιν και Τούρκων ύστερα από τον άτυχο πόλεμο του 1897. Στο 16^ο χιλιόμετρο και δεξιά σε απόσταση 5 χλμ. βρίσκεται το μοναστήρι Αντινίσης που ιδρύθηκε το 1100 μ.Χ (σε θεμέλια ναού της θεάς Άρτεμης) και μαζί με το παρακείμενο Σανατόριο ανατινάχθηκε το 1944 από τους Γερμανούς. Βόρεια επίσης της Λαμίας προς Δομοκό, βρίσκονται τα λουτρά Καϊτσης που είναι υδροθειούχα και έχουν θεραπευτικές ιδιότητες στις δερματοπάθειες, αρθροπάθειες, ρευματοπάθειες και νευροπάθειες. Στο χωριό Εκκάρα, παλαιά Κάτω Αγόριανη, υπάρχει λουτροπηγή υδροθειούχος, η οποία έχει θεραπευτικές ιδιότητες για παθήσεις του δέρματος ως και ρευματοειδείς παθήσεις, αρθροπάθειες και νευροπάθειες. Εκεί υπήρχαν πρόχειρες παράγκες για τους λουόμενους στη θέση παλαιών τούρκικων χαμάμ. Λουτροπηγή υπάρχει και στα Γαβράκια Δομοκού που έχει θεραπευτικές ιδιότητες σε παθήσεις δερματικές, νευρικές, πονοκεφάλους, αρθροπάθειες και πηγή με πόσιμο νερό που ενδείκνυται για χολοκυστοπάθεια, ψαμμίαση και στομαχικές παθήσεις. Άλλη θερμοπηγή υπάρχει στο Γερακλή Δομοκού με θεραπευτικές ιδιότητες σε χρόνιους ρευματισμούς, εκζέματα και παθήσεις των νεύρων. Κοντά δε στο Μοναστήρι, κάτω από τα πλατάνια, υπάρχει άλλη πηγή με πόσιμο νερό με θεραπευτικές ιδιότητες για τη χολή, το συκώτι και νεφρολιθιάσεις. Στην Παλαιοβράχα, με τα βαθίσκια καταπράσινα πλατάνια, υπάρχουν σύγχρονες λουτρικές εγκαταστάσεις με πισίνες που περιέχουν πηγαίο νερό που ρέει στην περιοχή. Τα νερά που, ανανεώνονται δύο φορές την εβδομάδα, περιέχουν θειάφι και γλυκερίνη και γενικά ουσίες χαλαρωτικές και καταπραυντικές και συνιστώνται για θεραπεία δερματικών παθήσεων και νευρολογικών διαταραχών. Στο Αρχάνι τέλος, η θερμοκρασία του νερού είναι 25°C και έχει 11 Ph, η δεύτερη πηγή στο είδος της στην Ευρώπη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γιάννης Τσαλουχίδης, Αναπτυξιακός Τουρισμός, Προσωπική Έκδοση.
Περικλής Ν.Λύτρας, Τουριστική Ανάπτυξη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
1983.

Βασίλης Α.Μάργαρης, Πολυοδηγός Φθιώτιδα-Λαμία.

Ζήσης Ιωάννης, Τουριστικός Οδηγός Φθιώτιδας, Έκδοση 1997.

Αγγελακόπουλος Νικόλαος, Ιαματικές Πηγές Ελλάδος, Έκδοση
Boehringer Ingelheim ΕΛΛΑΣ Α.Ε.

Αντωνία Ευθυμιάτου-Πουλάκου, Τουριστικό Δίκαιο, Εκδόσεις 1997.

ΠΗΓΗ

Σειρά Εργασιών και Προτάσεων για τον Ιαματικό Θεραπευτικό και
Τουρισμό Υγείας από τον ΕΟΤ (Τμήμα Ιαματικών Πηγών και
Διεύθυνση Εκπαίδευσης).

ΕΝΤΥΠΑ

Τουριστικός Οδηγός του νομού Φθιώτιδας.

Η μαγεία των ελληνικών λουτροπόλεων, Έκδοση του Συνδέσμου Δήμων
και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας, για τα χαρακτηριστικά και
τις ιδιότητες των πηγών.

Ιαματικές Πηγές Δυτικής Φθιώτιδας και Φυσιοθεραπεία, Περιοδική
Έκδοση, Λαμία 2002.

Τουριστική Αγορά, Τεύχος 163, Οκτώβριος 2002(Προοπτική
αντιμετώπισης της ανεργίας).

Τουριστική Αγορά, Τεύχος 163, Οκτώβριος 2003 (Αναθέρμανση
σχέσεων με το περιβάλλον).

Τουριστική Αγορά, Τεύχος 13, Οκτώβριος 2003, (Ανοιχτή συζήτηση για
το Ν/Σ ιαμ.τουρ.-Διημερίδα ιαματικού τουρισμού στη Φθιώτιδα).